

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra statistiky

Bakalářská práce

Cizinci v ČR

Broumová Radka

© 2022 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Radka Broumová

Podnikání a administrativa

Název práce

Cizinci v ČR

Název anglicky

Foreigners in the Czech Republic

Cíle práce

Cílem práce je zhodnotit a charakterizovat situaci života cizinců v České republice s ohledem na jejich ekonomickou aktivitu. Vystihnout nejčastější národnostní menšiny, přiblížit podmínky jejich pobytu na našem území a vymezit nejběžnější důvody vedoucí k opuštění rodných zemí.

Metodika

Teoretická část provede deskripci pojmů migrace, cizinec, dále se bude věnovat formám, základním faktorům, důvodům migrace, legislativní úpravě, problematice zaměstnávání a vzdělávání cizinců v ČR, problematice zdravotního pojištění, nabývání státního občanství a nelegální migraci.

V praktické části práce bude provedena statistická analýza dat charakterizujících migraci v ČR. Zdrojem dat budou údaje Českého statistického úřadu a vlastní dotazníkové šetření. Získané údaje budou zpracovány pomocí běžných statistických metod.

Doporučený rozsah práce

cca 40 stran

Klíčová slova

Cizinec, migrace, legislativa, azyl, menšina, diskriminace

Doporučené zdroje informací

BARŠA, P. *Politická teorie multikulturalismu*. Brno: CDK (Centrum pro studium demokracie a kultury), 2003. ISBN 80-7325-020-9.

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, – MATOUŠKOVÁ, M. *Cizinci v České republice 2008*. Praha: Český statistický úřad, 2008. ISBN 978-80-250-1836-1.

ŠÍŠKOVÁ, T. *Menšiny a migranti v České republice*. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-648-9.

The Brother of the other : immigration from Belarus, Russia and Ukraine to the Czech Republic and the boundaries of belonging. KLVAŇOVÁ, R..

TRBOLA, R. – RÁKOCZYOVÁ, M. *Institucionální podmínky sociální integrace cizinců v ČR. I, Integrovaná politika*. Brno: Barrister & Principal, 2011. ISBN 978-80-87474-19-8.

Předběžný termín obhajoby

2021/22 LS – PEF

Vedoucí práce

RNDr. Jan Grosz

Garantující pracoviště

Katedra statistiky

Elektronicky schváleno dne 28. 8. 2021

prof. Ing. Libuše Svatošová, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 19. 10. 2021

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 30. 01. 2022

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Cizinci v ČR" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 15.3 2022

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala RNDr. Janu Groszovi, za poskytnuté rady a trpělivost. Vděk bych touto cestou ráda vyjádřila i rodině a přátelům, kteří mě při tvorbě této práce podporovali vždy, když to bylo třeba. Děkuji vám všem!

Cizinci v ČR

Abstrakt

Bakalářská práce se zabývá tématem cizinců v České republice. Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. Teoretická část je věnována definici základních pojmů, které s touto tematikou úzce souvisí. Konkrétními pojmy jako cizinec, migrace, integrace a azyl. Na to navazující problematikou spojenou s integrací cizinců, tedy xenofobií, rasismem a diskriminací. Zároveň je zde popsán život cizinců v České republice, a to nabývání státního občanství udělením, zaměstnávání cizinců, vzdělávání dětí cizinců a zdravotní pojištění cizinců. Teoretická část byla zpracována pomocí odborné literatury a internetových zdrojů.

Stěžejní část práce je část praktická, kde dochází k analýze dat týkajících se migrace na území ČR a také predikci počtu cizinců Ukrajinské a Slovenské národnosti v ČR pomocí časových řad. Součástí praktické části tvoří také dotazníkové šetření, které sloužilo k potvrzení teoretických údajů.

Klíčová slova: cizinec, migrace, legislativa, azyl, menšina, diskriminace, rasismus, xenofobie, integrace

Foreigners in the Czech Republic

Abstract

The bachelor thesis deals with the topics of foreigners in the Czech Republic. The work is divided into theoretical and practical part. The theoretical part is devoted to the definition of the basic concepts that are closely related to this topic. Specific terms such as foreigner, migration, integration and asylum. Related issues to the integration of foreigners such as xenophobia, racism, and discrimination. At the same time, the life of foreigners in the Czech Republic is described here, namely the acquisition of citizenship by granting, employment of foreigners, education of foreigner's children and health insurance of foreigners. The theoretical part was processed using professional literature and internet resources.

The main part of the work is the practical part, where there is an analysis of data related to migration in the Czech Republic and the prediction of the number of foreigners of Ukrainian and Slovak nationality in the Czech Republic using time series. The practical part also includes a questionnaire survey which served to confirm the theoretical data.

Keywords: foreigner, migration, legislation, asylum, minority, discrimination, racism, xenophobia, integration

Obsah

1 Úvod.....	12
2 Cíl práce a metodika	13
2.1 Cíl práce	13
2.2 Metodika	13
3 Teoretická východiska	14
3.1 Vymezení základních pojmů.....	14
3.1.1 Cizinec a pobyt cizince v ČR.....	14
3.1.2 Migrace	15
3.1.2.1 Migrant	16
3.1.2.2 Typologie migrace.....	16
3.1.3 Nelegální migrace	17
3.1.4 Integrace/adaptace	18
3.1.5 Azyl a azylanti	19
3.2 Problémy spojené s integrací cizinců	20
3.2.1 Xenofobie	20
3.2.2 Rasismus	21
3.2.3 Diskriminace.....	21
3.3 Život cizinců v ČR	22
3.3.1 Nabývání občanství ČR	22
3.3.2 Ekonomická aktivita cizinců.....	23
3.3.3 Vzdělávání cizinců.....	26
3.3.4 Zdravotní pojištění cizinců	26
4 Vlastní práce.....	28
4.1 Časové řady	28
4.1.1 Dělení časových řad.....	28
4.1.2 Srovnatelnost údajů v časové řadě.....	29
4.1.3 Elementární charakteristiky časových řad	30
4.1.4 Přístupy k modelování časových řad	30
Statistická analýza dat.....	32
4.2 Počet cizinců na území ČR	32
4.3 Cizinci podle regionu soudržnosti, kraje ČR	34
4.4 Vývoj počtu cizinců v letech.....	35
4.4.1 Budoucí vývoj – časové řady.....	35
4.5 Cizinci v ČR podle druhu pobytového oprávnění	39
4.6 Cizinci podle pohlaví a věku.....	41

4.7	Zaměstnanost cizinců	42
4.7.1	Vzdělávání cizinců	45
4.8	Zdravotní pojištění cizinců	47
4.9	Nelegální migrace	49
4.10	Dotazníkové šetření	51
Závěr		62
5 Seznam použitých zdrojů		64
Přílohy		69
5.1	Příloha 1 – dotazníkové šetření	69

Seznam obrázků

Graf 1	Zastoupení cizinců v ČR dle státního občanství (v %) k 31.12. 2020	32
Graf 2	Cizinci v ČR podle soudržnosti v krajích ČR	34
Graf 3	Vývoj počtu cizinců v letech 2010 - 2020	35
Graf 4	Vývoj počtu cizinců ukrajinské národnosti	36
Graf 5	Počet cizinců slovenské národnosti v letech 2010 - 2020	38
Graf 6	Podíl celkového počtu mužů a žen mezi cizinci	42
Graf 7	Počet cizinců na ÚP podle sekcí Klasifikace ekonomických činností (CZ-NACE) (k 31. 12.2019)	44
Graf 8	Procentní porovnání tuzemských studentů se studenty cizinci v letech 2010 - 2020	47
Graf 9	Vývoj čerpání zdravotní péče cizinci v nemocnicích ČR	48
Graf 10	Vývoj nelegální migrace cizinců v letech 2008 - 2020	49
Graf 11	Nelegální migrace cizinců	50
Graf 12	Rozložení respondentů dle pohlaví	51
Graf 13	Rozdělení respondentů dle věkové kategorie	52
Graf 14	Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů	53
Graf 15	Rozřazení respondentů dle země původu	54
Graf 16	Rozdělení respondentů dle druhu pobytového oprávnění	55
Graf 17	Důvod příchodu do ČR	56
Graf 18	Setkali se respondenti s diskriminací v ČR?	57
Graf 19	Kde se respondenti setkali s diskriminací	58
Graf 20	Hodnocení znalosti českého jazyka u respondentů	59
Graf 21	Největší výhody života v ČR dle respondentů	60
Graf 22	Jsou cizinci s životem v ČR spokojeni natolik, že neplánují návrat do rodné země?	61

Seznam tabulek

Tabulka 1	Nejpočetnější skupiny cizinců dle státního občanství (k 31.12. 2020)	33
Tabulka 2	Výsledky regresní analýzy Ukrajina	37
Tabulka 3	Predikce budoucích údajů - Ukrajina	37
Tabulka 4	Výsledky regresní analýzy Slovensko	38
Tabulka 5	Predikce budoucích údajů - Slovensko	39
Tabulka 6	Cizinci v ČR podle druhu pobytu k 31.12. 2020	40

Tabulka 7 Vývoj podílu cizinců s povolením k pobytu v ČR v letech (v %).....	40
Tabulka 8 Cizinci podle věku a pohlaví	41
Tabulka 9 Zaměstnanost cizinců podle postavení v zaměstnání	43
Tabulka 10 Počet cizinců na na ÚP podle sekcí Klasifikace ekonomických činností (CZ-NACE) (k 31. 12.2019)	45
Tabulka 11 Vývoj vzdělávání cizinců porovnání v letech.....	45
Tabulka 12 Studenti cizinci na vysokých školách porovnání v letech	46
Tabulka 13 Vývoj čerpání zdravotní péče cizinci	48

Seznam použitých zkratk

CZ-NACE	klasifikace ekonomických činností
č.	číslo
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
EKG	elektrokardiogram
HDP	Hrubý domácí produkt
MVČR	Ministerstvo vnitra České republiky
např.	například
OAMP	Odbor azylové a migrační politiky
Sb.	Sbírka zákonů
ÚP	úřad práce

1 Úvod

Současný svět nelze popsat jinak než prostor vyplněný různorodostí, rozmanitostí, a to nejen tou národností, ale také názorovou. Možná také proto je téma bakalářské práce „Cizinci v ČR“ stále aktuální, ale také v souvislosti s růstem počtu cizinců na území České republiky čím dál více významné.

Přesun obyvatelstva, tedy migrace jako taková však není žádnou novinkou tohoto století, nýbrž doprovází dějiny lidstva od samého počátku. V pravěku lidé migrovali spíše za potravou nebo kvůli nepříznivým podnebním podmínkám, dnes je tomu však jinak a důvody k opouštění zemí jsou spíše nepříznivé ekonomické podmínky, nebo bouřlivé politické spory. Migrace není nic neobvyklého ani pro české obyvatele, není to také tak dávno co lidé odcházeli z naší země, do lepších podmínek takzvaně za Západ s vidinou lepších zítřku, a to nejen pro sebe, ale také svoje potomky.

Evropské země jsou dlouhodobě považovány za atraktivní destinaci nejen zahraničních studentů, ale také ekonomických migrantů. A to platí i pro Českou republiku, kde se s cizinci setkáváme stále více častěji, a to především ve větších městech či typických turistických destinacích. Není se čemu divit, počet cizinců v našem státě se totiž rok od roku stále více zvyšuje. Obzvláště v hlavním městě České republiky, tedy Praze se denně setkáváme s cizinci, ať už je to v obchodech či dokonce zaměstnáních. Nikoho už asi nepřekvapí setkání s člověkem jiné národnosti v hlavním městě, či v turisticky významných oblastech. V dnešní době se s cizinci běžně potkáváme však i na vesnicích, je zcela běžné, že např. vietnamské rodiny na menších českých vesnicích otvírají své maloobchodní prodejny a zabezpečují takto své rodiny.

V multikulturních společnostech však velmi často dochází k předsudkům vůči odlišnostem jiných národností. Xenofobie neboli obava ze všeho cizího je klíčovým problémem v integraci cizinců mezi majoritní většinu. V krajních případech vedou předsudky k diskriminaci, rasismu či dokonce k marginalizaci jednotlivých menšin.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem práce je zhodnotit a charakterizovat situaci života cizinců v České republice s ohledem na jejich ekonomickou aktivitu. Vystihnout nejčastější národnostní menšiny, přiblížit podmínky jejich pobytu na našem území, vymezit nejběžnější důvody vedoucí k opuštění rodných zemí a také se zaměřit na vývoj počtu cizinců v čase.

2.2 Metodika

Teoretická část provede deskripci základních pojmů, které s tematikou cizinců v České republice úzce souvisí. Pojmy jako cizinec, migrace, integrace a azyl na to navazující problematikou spojenou s integrací cizinců. Součástí je také přiblížení života cizinců v rámci života v České republice. Teoretická část je zpracována za pomoci odborné literatury a internetových zdrojů.

V praktické části práce je provedena statistická analýza dat charakterizujících migraci v ČR. Zdrojem dat byly údaje Českého statistického úřadu a vlastní dotazníkové šetření, které mělo za cíl potvrzení teoretických výstupů. Získané údaje byly zpracovány pomocí běžných statistických metod. Mezi využívané programy pro zpracování statistických dat se řadí Microsoft Excel, Microsoft Word a statistický software IBM SPSS.

3 Teoretická východiska

3.1 Vymezení základních pojmů

První kapitola je věnována definici základních pojmů spjatých s tematikou cizinců v České republice. Konkrétně pojmy cizinec, migrace, integrace a azyl. Jako další budou představeny problémy, se kterými se cizinci často potýkají jako jsou problematika zaměstnávání, vzdělávání a získávání zdravotního pojištění. V neposlední řadě se také tato kapitola věnuje diskriminaci, xenofobii a rasismu vůči cizincům, což jsou jevy, jenž znepříjemňují cizincům život nejen v našem státě.

3.1.1 Cizinec a pobyt cizince v ČR

„Člověk pocházející z jiné země nebo příslušný k jiné kultuře“ (Matoušek, 2003)

České občanství je důležitým faktorem pro založení základního vztahu mezi osobou a Českou republikou, z tohoto vztahu vyplývají práva a povinnosti, například právo volit nebo právo být zvolen. Jako občan ČR nesmí být jedinec nucen opustit území ČR. Tato jistota se však nevztahuje na cizince, tedy na osoby, které nemají státní občanství. Na území ČR y je vstup i pobyt cizinců regulován. (Šišková, 2001)

Cizincem rozumíme fyzickou osobu, která není státním občanem ČR. Vstup, pobyt a vycestování z území ČR je v kompetenci Ministerstva vnitra, Ministerstva zahraničních věcí a Policie ČR. (ČSU, 2021)

Dle zákona č. 326/1999 Sb. nebo č. 325/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů lze rozlišovat 3 základní kategorie cizinců a jejich podskupiny:

- Občané zemí EU, Norska, Švýcarska, Islandu a Lichtenštejnska (zkráceně občané EU) a jejich rodinní příslušníci.

První podskupina neboli občané zemí EU, kteří jsou registrovaní bez povolení k trvalému nebo přechodnému pobytu a zároveň jejich rodinní příslušníci. Další skupinou jsou cizinci, kteří zde pobývají na základě povolení k přechodnému pobytu, jedná se o jakési potvrzení, které by mělo cizincům pomoci a ulehčit komunikaci s úřady. Pobyt v rámci

tohoto povolení se započítává do doby rozhodné pro žádost a následné povolení k trvalému pobytu. Povolení k trvalému pobytu je možné získat po 5 letech nepřetržitého přechodného pobytu nebo také pokud je cizinec na území České republiky zaměstnán a pobývá zde bez přerušení po dobu nejméně 3 let, nebo je cizinec rodinným příslušníkem občana členského státu EU, který disponuje povolením k trvalému pobytu na našem území v tomto případě se cizincům vydává průkaz o povolení k pobytu s dobou platnosti stejného trvání jako dobou platnosti průkazu vydaného občanu EU. Průkazy o povolení k pobytu pro státní příslušníky EU jsou vydávány s platností 10 let.

- Občané zemí mimo EU neboli Občané třetích zemí

První podskupinou jsou občané třetích zemí setrvávající v České republice krátkodobě (do 90 dnů) bez víz. S těmito občany má Česká republika smlouvu o bezvízovém styku. Pokud tuto smlouvu uzavřenou nemají jedná se o občany třetích zemí setrvávající v ČR na základě krátkodobých víz. Další kategorií jsou občané třetích zemí pobývajících v ČR na základě víz nad 90 dní. Maximální platnost těchto víz je stanovena na 1 rok. Na tyto víza navazuje povolení k dlouhodobému pobytu pro občany třetích zemí. Na toto může opět navázat povolení k trvalému pobytu po splnění zákonem daných podmínek. Jako poslední do této skupiny spadají cizinci třetích zemí s platným azylem.

- Ostatní cizinci (bez ohledu na státní příslušnost)

Neboli registrovaní žadatelé o azyl, cizinci pobývajících v ČR v průběhu dočasné ochrany a v neposlední řadě také nelegálně pobývajících cizinci, to mohou být cizinci, kterým například vypršela doba platnosti víz. (ČSU, 2006)

3.1.2 Migrace

Migrace je definována jako stěhování obyvatel z jednoho regionu (země, kontinentu) do jiného regionu. Může se jednat o migraci mezinárodní i vnitrostátní, kdy se obyvatelé přesunují v rámci prostoru jednoho státu. Uvnitř jednoho státu se tedy spíše mluví o prostorové mobilitě obyvatelstva, za účelem urbanizace či spojením s pracovní příležitostí. Bavíme se zde buď o imigraci, tedy přistěhovalectví, nebo naopak o emigraci, která je jinak nazývána jako vystěhovalectví.

Vytlačující faktory, tak se nazývají vlivy, jenž vypuzují obyvatelstvo ze země, ve které žijí. Anglickým názvem také push faktory. Může jít například o: slabou ekonomiku, vysokou inflaci, politickou nestabilitu, vysoký přírůstek obyvatel, mizení tradičních zdrojů obživy, ekologické katastrofy. To jsou tedy základní důvody vedoucí k opouštění rodných zemí. Naopak vlivy, jež přitahují imigranty do jiných zemí tedy přitahující faktory, známé také jako pull faktory jsou: bohatství země, příležitosti pracovní a vzdělávací, politická stabilita, dodržování základních lidských práv. (Matoušek, 2003)

Migrační přírůstky obyvatel nejsou v dnešní době nic neobvyklého, setkávají se s nimi všechny vyspělé země, ve kterých vznikají komunity přistěhovalců. Ty se poté často potýkají se specifickými problémy jako je chudoba, nekvalitní bydlení, velká koncentrace přistěhovalců v některých odvětvích trhu práce, nezaměstnanost, těžkost osvojování jazyka většinové kultury, či nedostupnost vzdělávání v jejich jazyce mateřském a také rasistické projevy většinové společnosti. (Matoušek, 2003)

3.1.2.1 Migrant

Migrant je v Matouškově knize popisován jako: „Člověk, který se přesouvá na jiné místo s úmyslem trvale nebo dlouhodobě se tam usadit. Ve světě je považován za migranta ten, kdo překročil hranice a zůstává v jiné zemi déle než rok“

Migranti jsou většinově ekonomicky aktivní lidé, kteří jsou zastoupeni v mnoha rozličných typech migračních pohybů: v tradiční pravidelné migraci, ve smluvních pracovních pohybech, v pohybech vysoce vzdělaných pracovníků i v legálních pohybech. Rovněž také žadatelé o azyl čili uprchlíci, jejichž motiv odchodu ze země není spjatý s ekonomickou činností, nakonec se ale v průběhu integrace zapojí do pracovního procesu v cílových zemích. (Šišková, 2001)

3.1.2.2 Typologie migrace

V současné době zažíváme jako společnost masivní pohyby, které mají mnoho příčin a výsledků. Zobecníme-li mezinárodní migraci, budeme se bavit o tocích obyvatelstva z chudého Jihu na bohatý Sever. Pokud tento výrok převedeme z obrazné formy na

geografické vyjádření, bohaté země, kterými jsou myšleny zejména západoevropské země, USA a další, přitahují velmi často pracovní a rovněž politické migranty na své území. Za určující parametry těchto migračních pohybů lze pokládat hluboké rozdíly v bohatství jednotlivých států, síle daných ekonomik i v životní úrovni daných společností. (Šišková, 2001)

3.1.3 Nelegální migrace

Nelegální migrace je často vnímána pouze jako neoprávněný přístup na území České republiky, či její neoprávněné opuštění, součástí nelegální migrace je však také i neoprávněný pobyt na území tohoto státu nebo pobyt jenž neodpovídá účelu, pro který bylo pobytové oprávnění vydáno. Velký objem nelegální migrace může v cílových zemích způsobit negativní vliv na vnitřní stabilitu a bezpečnou situaci. Z tohoto důvodu jsou zadána opatření v oblasti potírání nelegální migrace jedním z nejdůležitějších témat, které upravuje migrační politika ČR. Tato problémová oblast spadá do působnosti cizinecké Policie České republiky. (MVČR, 2021)

Od doby, kdy ČR vstoupila do Schengenského prostoru, tedy v roce 2008 jsou pozorovány dva hlavní toky nelegální migrace na našem území:

- Nelegální překročení vnější schengenské hranice ČR

Tohoto překročení se dopouští cizinci, jenž bez dovolení překročí nebo se pokusí o nedovolené překročení vnější hranice schengenské ČR. Od roku 2008 jsou kontroly prováděny pouze na vnější schengenské hranici, to znamená na takzvaných vzdušných hranicích, kterými jsou mezinárodní letiště v ČR. Na vnitřních schengenských hranicích, nejsou prováděny systematické kontroly.

- Nelegální pobyt

Nelegálního pobytu se dopustí ti cizinci zjištění na území ČR a to včetně tranzitního prostoru na letištích, kteří nedodrželi zákonem stanovené podmínky pro pobyt cizince. Může se jednat i o překročení doby pobytu nebo jeho platnosti. Cizinci, kteří nelegálně pobývají na našem území jsou shledáni zvláště ve vnitrozemí při obvyklých kontrolách, při cílených pobytových kontrolách a bezpečnostních akcích. Kontrolní činnost je prováděna v rámci pravomocí státní správy a to zejména Policií ČR, Úřady práce ČR, Celní správou ČR a

dalšími. Dalšími metodami zjišťování jsou ty na vzdušných hranicích, a to při vycestování z ČR na vnitřní i vnější schengenské hranici, nebo také mohou být nalezeni orgány sousedních států, které mají následně snahu cizince, kteří vnikli do ČR vrátit zpět. (MVČR, 2021)

Existují 3 způsoby represivních opatření, tedy opatření, která ukládají trest v rámci nelegální migrace:

Správní vyhoštění

Je upravováno zvláštním předpisem, rozumí se jím ukončení pobytu cizince na území, jež bylo propojeno se stanovením doby k vycestování z území a času, po který nelze umožnit cizinci vstup na území států EU. Tuto dobu stanovuje Policie České republiky v rozhodnutí o správním vyhoštění cizince.

Rozhodnutí o povinnosti opustit území České republiky

Držitelům platného oprávnění k pobytu, které bylo vydáno jiným členským státem EU a na území ČR pobývají tedy neoprávněně, může v souvislosti s návratovou směrnicí (Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/115/ES) vydat Policie ČR rozhodnutí o povinnosti opustit území České republiky a to dle §50 zákona o pobytu cizinců.

Trest vyhoštění uložený soudy

Trest vyhoštění je na našem území stanovován soudy a to pachatelům, jenž nejsou občany ČR, v rámci trestu samotného nebo také součástí jiného trestu, je-li to podmínkou pro bezpečnost lidí nebo majetku či v rámci jiného všeobecného zájmu. (MVČR, 2021)

3.1.4 Integrace/adaptace

Proces rovnoprávného začleňování člověka do společnosti, to je sociální integraci, jedná se tedy o naprosto přirozený jev a týká se každého jednoho člena společnosti. V některých specifických případech dochází ke komplikacím, a to u některých osob nebo minoritních menšin. Mohou to být nejen etnické menšiny, ale také např. osoby s postižením. Hlavním důvodem těchto komplikací je odlišnost daných jedinců či skupin od většinové populace a jejich neschopnost dosahovat vysoké míry socializace přirozeným způsobem.

Poté je nezbytně důležité aktivně podporovat jejich integraci a vytvářet pro proces začleňování vhodné podmínky. (Slowík, 2012)

Každého migranta, který se usadí na území cílové země, čeká složitý proces adaptace. Teorie integrace má počátky v 60. a 70. letech minulého století a to z ideologických, sociologických a politologických diskusí. O teorii integrace se nedá říct, že je morálně a politicky neutrální, protože je v základech postavena na odmítnutí segregace a vyloučení. Lze rozlišovat tři modely integrace: integraci kulturní, sociálně-ekonomickou a občansko-politickou. (Barša, 2003)

Výsledky tohoto procesu slučování mohou mít různé alternativní konce, počínaje bezproblémovým zapojením, které s sebou nese v nejlepším případě i zisk občanství, ale na druhé straně také možné odmítnutí majoritní komunitou. Jiným názvem také marginalizace, aneb vytlačení na okraj společnosti. (Šišková, 2001)

3.1.5 Azyl a azylanti

Azyl plní humanitární účely s cílem ochránit cizince před pronásledováním státními orgány založeném na nejrůznějších důvodech. Pravidla pro národního uznání statusu azylanta si určuje každý stát sám. (MVČR, 2018)

Postup řízení o udělení azylu v ČR je upravena zákonem č. 325/1999 Sb., o azylu a změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Ministerstvo vnitra ČR a jeho odbor azylové a migrační politiky (OAMP) je správním orgánem, jenž rozhoduje ve věcech v první instanci. Do devadesáti dnů od zahájení řízení vydá ministerstvo rozhodnutí ve věci. Toto rozhodnutí je poté pravomocné ode dne předání. Cizinci mohou podat žalobu proti rozhodnutí k místně příslušnému krajskému soudu. Pokud krajský soud žalobu zamítne, je možné podat kasační stížnost. V případě, že současně také požádají o odkladný účinek, je jim přiděleno vízum za účelem strpění pobytu po dobu 1 roku. (MVČR, 2018)

Ministerstvo vnitra ČR je provozovatelem tzv. azylových zařízení pro žadatele o azyl a také azylanty. Na přijímacím středisku jsou cizinci povinni po určitou dobu, která je zákonem stanovena pobývat. Během této doby probíhá například provedení identifikačních

úkonů, sepsání žádosti o azyl, lékařská vyšetření apod. Přijímací střediska se v republice nacházejí v obci Zastávka u Brna a na mezinárodním letišti Praha – Ruzyně. Přijímací středisko je zakázáno volně opouštět a porušení tohoto zákazu se hodnotí jako přestupek

Po absolvování všech vstupních náležitostí je žadatel přemístěn do pobytového střediska, kde je mu umožněno pobývat po celou dobu řízení ve věci jeho žádosti o mezinárodní ochranu. Zde má žadatel právo na poskytnutí ubytování, stravy a jiných služeb, které jsou stanoveny zákonem o azylu na kapesné. Zároveň se podílí na úhradě nákladů na stravování a ubytování. Avšak k úhradě těchto nákladů mohou být využity pouze takové finanční prostředky žadatele, které převyšují částku životního minima žadatele a zároveň s ním posuzovaných osob. Pokud ministerstvo dle informací policie povolí odchod žadatele na soukromou adresu, je možné opustit pobytové středisko. V tomto případě lez za určitých podmínek dostávat finanční příspěvek, který je vyplácen nejdéle tři měsíce, jenž slouží k překlenutí problémů, se kterými se žadatel potýká v prvních měsících pobytu mimo azylové zařízení. Pobytová střediska se nacházejí v Kostelci nad Orlicí, Havířově, Bělé – Jezové a v Zastávce u Brna. (MVČR, 2018)

3.2 Problémy spojené s integrací cizinců

3.2.1 Xenofobie

Sociologové a filozofové definují xenofobii jako: Strach z toho, kdo přichází z ciziny, z cizího prostředí, mimo vlastní sociální útvar. Xenofobie položila základy pro další množství rozličných ideologií, které spojuje nenávisť. Jedná se například o rasismus, šovinismus, nacionalismus, a podobné. Xenofobie není právem regulována, protože se zde nejedná o ideologii, ale pouze o soukromý a v demokratické republice také svobodný názor jedince. V každém případě může však xenofobie rozpoutat aktivní chování, které už předmětem právních úprav je. (Šišková, 1998)

Xenofobie je jev, který na přicházející migranty vrhá nevyžádaný stín a často ovlivňuje jejich přijetí v majoritní společnosti. V xenofobní společnosti je přijímání migrantů často vnímáno jako hrozba, cizinci jsou považováni za vetřelce a jejich příchod za invazi. (Di Cesare, 2020)

3.2.2 Rasismus

Rasismus je ideologie, která vychází ze strachu z cizího, tedy přímo navazuje na xenofobii a vytváří ji ideologickou nadstavbu. Základním kamenem pro rasismus je představa o fyzické a duševní nerovnosti lidských ras a rozhodující vliv na kulturu či dějiny lidstva právě díky rasovým odlišnostem. Rasismus pracuje s myšlenkou, že lidstvo bylo od pradávna rozděleno na nižší a vyšší rasy. Idea že vyšší rasy jsou vládcí, nositeli, tvůrci pokroku, a naopak nižší rasy nejsou schopny kulturní tvořivosti a jsou předurčeny k tomu být vedeny. V historii byl rasismus používán jako nástroj pro expanzi, ovládnání, agresivní chování a vykořisťování. (Šišková, 1998)

3.2.3 Diskriminace

Produktem rasismu je rasová diskriminace (Šišková, 1998)

Odlišný přístup ke skupinám lidí určitého věku, pohlaví, rasového nebo etnického původu nebo hlásícím se k určitému náboženství, tak by se dala popsat diskriminace. (Matoušek, 2003)

Negativní jev, který ztěžuje či znevýhodňuje život nemalé skupině lidí, to je diskriminace. Za diskriminaci se mimo jiné také považuje i sexuální obtěžování. Neumannová ve své knížce popisuje dvě formy migrace:

- Diskriminaci přímou
- Diskriminaci nepřímou

Příčemž přímá diskriminace je v podstatě nevýhodné zacházení s jednotlivcem nebo více lidmi ve srovnání s jiným jednotlivcem či osobami. Příčinou tohoto zacházení bývá u cizinců nejčastěji rasa nebo etnický původ či náboženství. Je poměrně lehké rozpoznat diskriminaci přímou, lidé si často uvědomují svoje neoprávněné znevýhodnění vůči ostatním.

Opakem toho je diskriminace nepřímá, která je obvykle rozpoznatelná jen stěží. Nepřímá diskriminace vzniká při používání nějakého naoko neutrálního předpisu, či ustanovení, který ovšem staví do nevýhodné pozice některou skupinu lidí oproti převládající většině. Může se jednat o ženy, Romy, Asiaty či osoby jiné sexuální orientace apod.

K diskriminaci dochází nejen v soukromé sféře, jako například v zaměstnání, u lékaře či poskytování různých služeb, ale také ve sféře veřejné správy, kde se diskriminace dopouštějí například v nemocnicích či školách. (Neumannová, 2006)

3.3 Život cizinců v ČR

3.3.1 Nabývání občanství ČR

Ode dne 1.1. 2014 je platný zákon č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů. Nejzásadnější změnou, kterou tato úprava zákona přinesla je možnost existence tzv. dvojího občanství. Žadatelé o občanství ČR se tak od tohoto data nemusí vzdávat občanství původního.

Dle zákona č. 186/2013 Sb., o státním občanství ČR, lze občanství nabýt těmito způsoby:

- a) Narozením
- b) Určením otcovství
- c) Osvojením
- d) Nalezením na území ČR
- e) Udělením
- f) Prohlášením
- g) V souvislosti se svěřením do kterékoli z forem náhradní péče (ústavní, pěstounské apod.) (ČSÚ, 2021)

Cizincům, jenž nabyli trvalého pobytu na území ČR je umožněno nabývání státního občanství ČR udělením. Občanství ČR v těchto případech může, ale nemusí udělit Ministerstvo vnitra a to na žádost osoby, která splnila nadcházející předpoklady:

- I. Žadatel je zapojen do společnosti z hledisek rodinných, pracovních či sociálních.
- II. Žadatel neohrožuje bezpečnost státu, jeho územní celistvost a suverenitu, demokratické zásady, životy či zdraví občanů nebo jejich majetkové hodnoty.
- III. Žadatel splňuje tyto podmínky:
 - Žadatel má na území ČR povolen trvalý pobyt
 - Žadatel se na území ČR skutečně zdržuje
 - Žadatel je trestně bezúhonný
 - Žadatel musí prokázat znalost českého jazyka

- Žadatel musí prokázat znalost českých reálií
- Žadatel závažným způsobem neporušil povinnosti vyplývající z právních předpisů v posledních třech letech
- Žadatel prokázal výši a zdroje příjmů
- Žadatel nezatížil systém státní sociální podpory či systém pomoci v hmotné nouzi.

Pro získání státního občanství je potřeba osobní žádost, která se podává u krajského úřadu příslušného dle místa bydliště žadatele. Zde žadatel za pomoci úřadu vyplní dotazník a žádost o udělení státního občanství a společně se stanoviskem obecního úřadu a dalšími potřebnými doklady jako jsou například rodný list, oddací list, potvrzení o studiu, životopis a další, odešle Ministerstvu vnitra, které o těchto žádostech rozhoduje. Ministerstvo má možnost si od žadatele vyžádat ještě další potřebné dokumenty jako pracovní smlouvy, daňová přiznání a jiné. Rodiče do své žádosti mohou zahrnout i dítě mladší 18 let. Manželům je umožněno podat žádost společnou o udělení státního občanství.

V případě vyřízení žádosti v prospěch žadatele je mu poté vydávána Listina o udělení státního občanství České republiky. Žadatel nabývá státního občanství ČR dnem složení státoobčanského slibu. Sliby neskládají děti mladší 15 let. (MVČR, 2021)

3.3.2 Ekonomická aktivita cizinců

Majoritním mechanismem sociálního začlenění, soudržnosti a celkové integrace společnosti je v dnešním světě jistě participace na pracovním trhu. Zaměstnanost jako taková bývá ruku v ruce sjednocována s růstem ekonomiky, udržitelností sociálních systémů a v neposlední řadě také s kompletní socioekonomickou vyspělostí. Na úrovni individuality vyobrazuje zaměstnanost jeden z nejvýznamnějších faktorů kvality života jedince. (Trbola, 2011)

„Vyšší poptávka na trhu práce, ve spojení s pomalu se zlepšujícími mzdovými a pracovními podmínkami, činí z České republiky čím dál atraktivnější cíl pro uchazeče o zaměstnání ze zemí, kde situace tak růžová není“ (Tomšej, 2020)

Zaměstnávání cizinců se v České republice je ovlivňováno zákonem č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti. Z hlediska trhu práce se rozdělují zaměstnanci ze zahraničí do třech základních kategorií:

- Občané zemí Evropské unie, Evropského hospodářského prostoru (Norsko, Island a Lichtenštejnsko) a Švýcarska a jejich rodinní příslušníci
- Cizinci mající volný vstup na trh práce

Cizinci spadající pod první bod, nejsou v České republice pro účely zaměstnávání pokládáni za cizince.

Dalšími, kdo mohou hospodařit s volným vstupem na český trh práce jsou cizinci, jenž jsou uvedeni v zákoně o zaměstnanosti bez nutnosti vlastnit pracovní oprávnění. K této skupině cizinců patří např. ti jenž vlastní povolení k trvalému pobytu, ti kteří získali střední nebo vyšší odborné vzdělání nebo vyšší odborné vzdělání v konzervatoři podle školského zákona nebo také vysokoškolské vzdělání dle zákona o vysokých školách, dalšími jsou také cizinci, kteří se na českém území soustavně připravují na výkon budoucího povolání. (MPSV, 2020)

- Cizinci nemající volný vstup na trh práce

Volný vstup na trh práce však postrádají ostatní cizinci tzv. třetích zemí, jenž chtějí v našem státě pracovat dle zákona o zaměstnanosti, musí mít tedy pro vstup na trh práce jedno z těchto pracovních oprávnění:

Povolení k zaměstnání spolu s platným oprávněním k pobytu

Pro vydání tohoto povolení je nutné, aby zaměstnavatel nahlásil volné pracovní místo, podal žádost o povolení k zaměstnání cizince a také aby se jednalo o práci na základě pracovní smlouvy nebo dohody o pracovní činnosti.

Toto povolení se vydává na dobu v maximální délce 2 roků, lze jej opakovaně prodloužit, nejdéle však vždy o 2 roky. Povolení je vydáváno příslušným krajským úřadem práce v místě výkonu práce cizince.

V některých případech Úřad práce České republiky posuzuje situaci, která se na trhu práce odehrává, pokud volné pracovní místo nelze obsadit jinak například z důvodu

požadované kvalifikace, nebo nedostatku volných pracovních sil. Posouzení této situace však není podmínky a v některých případech se neposuzuje. (MPSV, 2021)

Zaměstnanecká karta

Rozeznáváme tyto dva druhy zaměstnaneckých karet:

Duální – ty jsou určeny pro povolení k pobytu a zaměstnání na území ČR po delší dobu než 3 měsíce. Tato karta se nevydává při práci prováděné na základě dohody o provedení práce.

Neduální – ta má úlohu pouze pro povolení k dlouhodobému pobytu na území ČR.

Kartu jako takovou vydává Ministerstvo vnitra ČR, žádost o její vydání je povinen podat cizinec na místně příslušném zastupitelském úřadu ČR ve státě, jehož je daný žadatel občanem. Pokud již žadatel na území ČR pobývá a to na základě víza k pobytu nad 90 dnů, či na základě povolení k dlouhodobému pobytu, je možné tedy žádost podat v ČR na pracovišti Ministerstva vnitra ČR. Zaměstnanecká karta je vydávána na dobu platnosti pracovní smlouvy nebo dohody o pracovní činnosti na dobu maximálně 2 roky, minimálně na 3 měsíční interval. (MVČR, 2021)

Modrá karta

K získání modré karty jsou vyžadována zaměstnání vysoké kvalifikace, jedná se o pracovní oprávnění a současně také povolení k pobytu cizince na území ČR. Tato karta slouží cizincům s vyšším odborným nebo vysokoškolským vzděláním a ujednanou hrubou roční či měsíční mzdou, kdy její výše sahá alespoň do 1,5 násobku průměrné roční hrubé mzdy v ČR oznamované sdělením Ministerstva práce a sociálních věcí ČR. Modrou kartu vydává Ministerstvo vnitra ČR na ohlašované pracovní místo. (MVČR, 2022)

Karta vnitropodnikově převedeného zaměstnance

Ta umožňuje cizincům pobyt na území ČR delší než 90 dnů a paralelně také výkon zaměstnání na pozici specialisty, manažera nebo zaměstnaného stážisty na základě vnitropodnikového převedení. Maximální stanovený časový úsek pro převedení osob v rámci společnosti je pro manažery a specialisty 3 roky, pro zaměstnané stážisty je to 1 rok. Kartou vydává Ministerstvo vnitra ČR. (MVČR, 2021)

3.3.3 **Vzdělávání cizinců**

Podmínky cizinců, kteří studují na školách v ČR se nijak neliší od podmínek občanů ČR a to včetně vzdělávání při výkonu ústavní výchovy a ochranné výchovy.

Na školách se vyučuje jazykem českým. Škola není povinna doučovat žáka-cizince mimořádnou formou studia českému jazyku. Na některých školách však v rámci dobrovolné aktivity učitelů nebo na popud různých grantů poskytují školy i toto doučování. Zákonem je ošetřena pouze jazyková příprava na školách základních pro žadatele o udělení azylu a děti občanů Evropské unie). Jedinou úlevou, kterou tak mohou žáci-cizinci využít na základních či středních školách je tedy možnost nebýt klasifikován z předmětu Český jazyk a literatura v prvním roce studia. (Bobysudová, 2005)

Děti východoasijských menšin v předškolním věku často navštěvují mezinárodní mateřskou školku, aby se již od malička seznamovaly s jinými jazyky. Rodičům v tomto případě nedělá problém zaplatit i školkovné a dát tedy dítě do soukromé mateřské školy. Co se týče dětí školního věku tedy základní školy a nižší střední školy, nejčastěji Japonci volí mezi Japonskou školou v Praze a mezinárodními školami, které nabízejí výuku v angličtině. Cizinci přicházející z Japonska či jiných dálnovýchodních kultur bývají považováni za nejvíce ke studiu namotivované národnosti. Jejich děti častokrát chtějí získat přístup ke všem profesím díky jim dostupnému vzdělání. Toto přesvědčení se dá nejlépe vyjádřit vietnamským příslovím „*Je-li syn lepší otce, je rodina požehnána*“. Děti také bývají namotivovány díky tomu, že rodiče je často nechávají od útlého věku pracovat v rodinném podnikání. Děti si v tomto případě uvědomují jak moc svízelné podmínky maloobchodní prodej často představuje a chtějí předčít své rodiče a nezpronevřit tak odkaz vůči předkům. (Barešová, 2010)

3.3.4 **Zdravotní pojištění cizinců**

Čeští lékaři, sestry i další pracovníci ve zdravotnictví se v nemocnicích i ve svých často soukromých ordinacích dnes již běžně setkávají s pacienty různých národností, kteří přicházejí do ČR. Na bedra lékařů tedy padá tíha poskytování kvalitní zdravotní péče čím dále více zvětšujícím se počtu migrantů bez odborného či etického pochybení rostoucímu počtu cizinců v ČR.

Podle cizineckého zákona musí mít všichni cizinci na území ČR platné zdravotní pojištění. Této povinnosti bez sebemenších problémů dostojí každý cizinec, jenž je účastníkem českého veřejného zdravotního pojištění. Týká se to:

- Cizinců s trvalým pobytem,
- Cizinců/zaměstnanců u firem registrovaných v ČR,
- Všech občanů ze států EU, a
- Některých dalších přesně vymezených skupin (azylanti i žadatelé o azyl a cizinci, kterým zdravotní péči zaručují mezinárodní smlouvy).

Ostatní cizinci s dlouhodobým pobytem v ČR si musí zdravotní pojištění sami zajistit u jedné z komerčních pojišťoven. Jedná se o migranty ze zemí mimo Evropskou unii, jenž nemají trvalý pobyt na území ČR a

- Působí jako živnostníci či podnikatelé (OSVČ),
- jsou rodinnými příslušníky (partneři, děti, starší rodiče) všech cizinců ze třetích zemí,
- studenti, kteří studují v ČR na své náklady.

Odhaduje se, že na komerční zdravotní pojištění je odkázáno 100-130 tisíc osob. Nejznámější pojišťovnou, která v České republice nabízí komerční zdravotní pojištění je v současné době VZP, a.s. (PVZP), na trhu se však nalézají i nespočet dalších. (Dobiášová, 2011)

4 Vlastní práce

4.1 Časové řady

Časovou řadou rozumíme posloupnost prostorově a věcně srovnatelných pozorování neboli dat, která jsou uspořádána jednoznačně z hlediska času od nejstarších po ty nejnovější údaje. Jde tedy o posloupnost minulost – přítomnost. Analýzu časových řad lze definovat jako soubor metod, které se používají k popisu těchto řad, a také případně k předvídání jejich budoucího chování.

Chronologicky uspořádaná data nejsou pro náš běžný život nic neobvyklého. Běžně a již dlouho dobu s nimi pracuje fyzika, seismologie, biologie, další věda ve které se můžeme s tímto jevem setkat je meteorologie a její ukazatele. Časovou řadou je pro nás také například záznam z EKG, který lidé často sledují s napětím. Časové řady nabývají čím dál tím více svého významu i v ekonomii, ať už se bavíme o makroekonomických ukazatelích (nezaměstnanost, inflace, užití hrubého domácího produktu, vývoj agregátů výroby apod.) nebo o některých dílčích údajích (vývoj kurzů devizí, peněžních zásob, ceny akcií na kapitálovém trhu či stavební nebo průmyslové produkce aj.)

4.1.1 Dělení časových řad

Vyjádření rozdílnosti sledovaných ukazatelů, to je hlavním důvodem pro členění časových řad, jenž je mnohdy provázáno i specifickými statistickými vlastnostmi.

Základní druhy časových řad ekonomických ukazatelů:

Podle rozhodného časového hlediska na:

- Intervalové
- Okamžikové

Intervalovou časovou řadou rozumíme takovou řadu, jenž závisí na délce intervalu který je sledován. Intervalové ukazatele se mají vztahovat ke stejně dlouhým intervalům, aby nedošlo k opačnému případu, tedy ke srovnání zkreslenému. Zkreslené srovnání je typický problém pro krátkodobé časové řady. Nelze srovnávat výrobu za leden a únor, z důvodu odlišné délky těchto měsíců. Často se využívá přepočítávání na jednotkový časový interval, což se nazývá očišťování časových řad.

Naopak okamžikové časové řady jsou tvořeny ukazateli, které se upínají k určitému okamžiku (nejčastěji to je den), jako příklad mohu uvést počet zaměstnanců k poslednímu dni v daném kalendářním měsíci. Prostý součet u okamžikových časových řad nedává smysl, proto se řady tohoto typu shrnují za pomoci chronologického průměru.

Podle periodicity, s jakou jsou dané údaje sledovány na:

- roční (dlouhodobé)
- krátkodobé

Trvá-li periodicitu časové řady kratší dobu než jeden rok, hovoříme o krátkodobých časových řadách. Typická pro ekonomická zkoumání je měsíční periodicitu. Opakem jsou poté dlouhodobé časové řady, které mají periodicitu delší než je jeden rok. Patří sem například časová řada ročních hodnot HDP.

Podle druhu sledovaných ukazatelů na časové řady:

- primárních (prvotních) ukazatelů
- sekundárních (odvozených) ukazatelů

Mezi primární charakteristiky časových řad patří odpracovaná doba, stav zásob a další. Jsou to ukazatele, jenž se zjišťují přímo a je možné u nich jednoznačně určit typ charakteristiky, statistické jednotky i statistického znaku. Do druhé kategorie tedy sekundárních ukazatelů poté řadíme dobu obratu zásob, zisk a další. To jsou ukazatele, které mohou vznikat například funkcí.

Podle způsobu vyjádření údajů na časové řady:

- naturálních ukazatelů (tedy hodnoty jsou udávány v naturálních jednotkách)
- časové řady peněžních ukazatelů.

4.1.2 Srovnatelnost údajů v časové řadě

Předtím, než použijeme údaje v časové řadě k analýze a případné prognóze se musíme přesvědčit o tom, zda jsou jednotlivé údaje doopravdy srovnatelné, a to z věcného, prostorového a časového hlediska.

Bavíme-li se o věcné srovnatelnosti, je potřeba být obezřetní, často shodně nazývané ukazatele nemusí být vždy totožně obsahově vymezené. K věcné nesrovnalosti dochází například pokud se časem mění způsob zjišťování ve vykazujících jednotkách (např. v podnicích) či dojde k využití jiné cenové hladiny. Typické jsou nesrovnalosti pro některé naturální ukazatele: informace o produkci radiopřijímačů mohou jen stěží tvořit delší časovou řadu, neboť díky inovování technické produkce nelze srovnávat jejich produkci dnes a třeba před 10 lety. Změnil-li se během času obsahové vymezení ukazatele, jsou údaje časové řady nesrovnatelné a pro další analýzu a zkoumání je lze považovat za naprosto bezcenné. Po prostorovou srovnatelnosti si nejčastěji představíme údaje vztahující se k geografickým územím. K prostorové nesrovnalosti dochází například i sloučením pracovišť v rámci organizace. Poslední je srovnatelnost časová ta je problémem zejména u intervalových časových řad.

4.1.3 Elementární charakteristiky časových řad

Při analýze časové řady je obvykle prvním úkolem získání rychlé orientační informace o charakteru procesu a chování ukazatele jenž tato řada reprezentuje. Mezi základní metody tedy zcela běžně patří vizuální analýza chování ukazatele, která díky grafům určuje elementární statistické charakteristiky. Díky vizuálnímu rozmístění časové řady v grafu máme možnost poznat např. dlouhodobou tendenci v průběhu časové řady či některé periodicky opakující se vývojové výkyvy či změny apod. Tato analýza však zahrnuje jen jakési zběžné informace, nestačí k poznání hlubších souvislostí a mechanismů daného procesu zároveň nedává možnost přehledně a koncentrovaně popsat jeho vlastnosti.

Mezi elementární charakteristiky patří diference různých řádů, tempa a průměrná tempa růstu, průměry hodnot časové řady a jiné.

4.1.4 Přístupy k modelování časových řad

Tradičním výchozím principem modelování časových řad je jednorozměrný model. Tento model vychází z rozdělení časové řady na čtyři složky časového pohybu. Není však podmínkou, aby všechny čtyři složky byly v časové řadě přítomny, běžně můžeme setkat u určitých procesů s absencí sezónní složky.

Časové řady lze tedy dělit na tyto čtyři složky:

- Trendovou složku
- Sezónní složku
- Cyklickou složku
- Náhodnou složku

Také platí, že vlastní tvar rozkladu je zpravidla dvojího typu:

- Aditivní model
- Multiplikační model (Hindls, 2002)

Statistická analýza dat

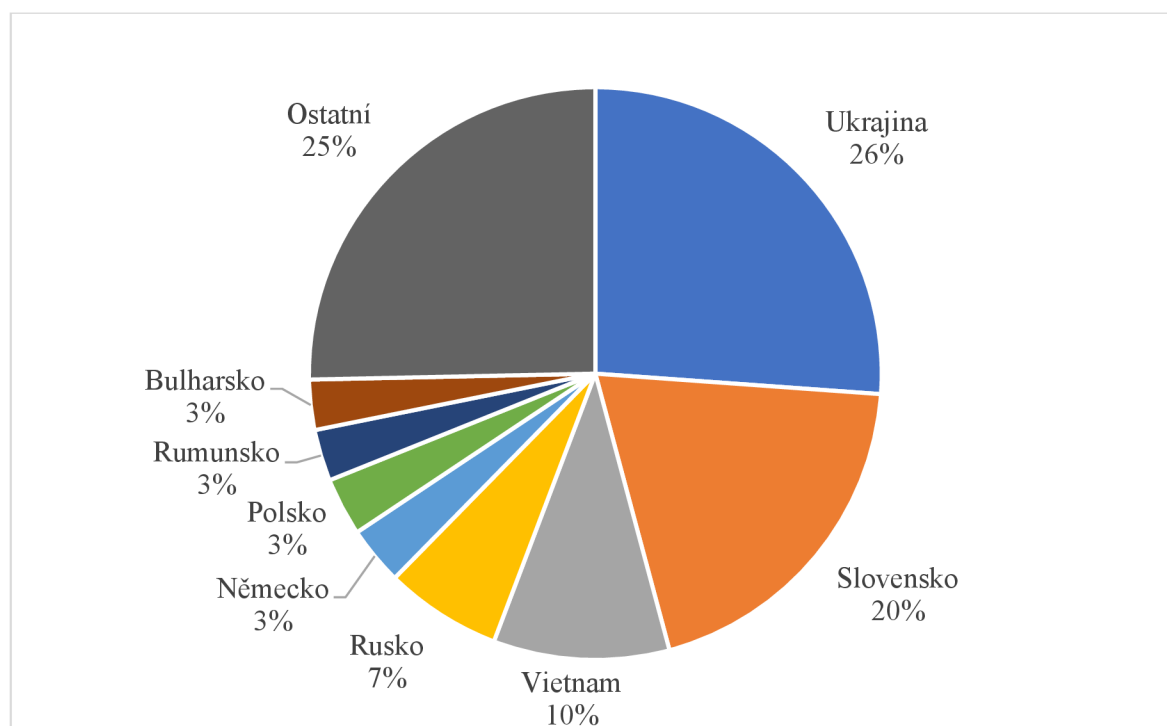
4.2 Počet cizinců na území ČR

Statistické údaje k oblasti migrace v roce 2020 byly ovlivněny celosvětovou pandemií onemocnění COVID-19, kdy od jara 2020 docházelo k postupnému omezování v letecké dopravě a jiných sférách veřejné dopravy. Řada států také během tohoto období zakazovala vstup na území jiným osobám než občanům. Tato opatření měla za následek podstatné snížení mobility obyvatelstva a to celosvětově.

Počet obyvatel na konci roku 2020 čítal v České republice 10 701 777 lidí. Celkový počet cizinců v České republice se k 31.12. 2020 vyšplhal k číslu 632 570. Oproti roku 2019 to bylo o 30 204 osob více. Cizinci v roce 2020 tvořili 5,8 procent populace ČR.

Následující graf zobrazuje procentuální zastoupení cizinců dle státního občanství z celkového počtu cizinců na území ČR celkem.

Graf 1 Zastoupení cizinců v ČR dle státního občanství (v %) k 31.12. 2020

Zdroj: ČSÚ (2021), vlastní zpracování

Nejpočetnější skupinou cizinců v roce 2020 se stali Ukrajinci. Tvořili tak 26 % ze všech cizinců na našem území. Následující velmi početnou skupinu cizinců tvořili Slováci, jejich počet byl rovný 20 % z celkového počtu cizinců. Další významnou skupinou cizinců u nás jsou Vietnamci, kteří tvoří z celkového počtu cizinců 10 %. Pod hranici 10 % se dostali cizinci pocházející z Ruska, v ČR jich v roce 2020 bylo oproti ostatním cizincům 7 %. Další menšiny v ČR tvořili cizinci z Německa, Polska, Rumunska nebo také Bulharska. Zbylí cizinci z ostatních zemí tvořili 25 % z celkového počtu cizinců.

Přesněji jsou údaje dále zobrazeny v nadcházející tabulce, jenž udává 11 nejpočetnějších národnostních skupin zastoupených v České republice. Zároveň je ještě obohacena o informaci kolik z celkového počtu cizinců dané národnosti je zde v rámci dlouhodobého pobytu a to nad 90 dnů.

Tabulka 1 Nejpočetnější skupiny cizinců dle státního občanství (k 31. 12. 2020)

Státní občanství	Celkem	Dlouhodobé pobyty nad 90 dnů
Ukrajina	165 356	76 973
Slovensko	124 544	68 878
Vietnam	62 842	9 559
Rusko	41 692	19 222
Německo	20 861	16 306
Polsko	20 733	9 763
Rumunsko	18 396	13 579
Bulharsko	17 917	11 777
Mongolsko	10 135	4 848
Velká Británie	9 084	6 167
Maďarsko	8 938	7 538

Zdroj: ČSÚ (2021), vlastní zpracování

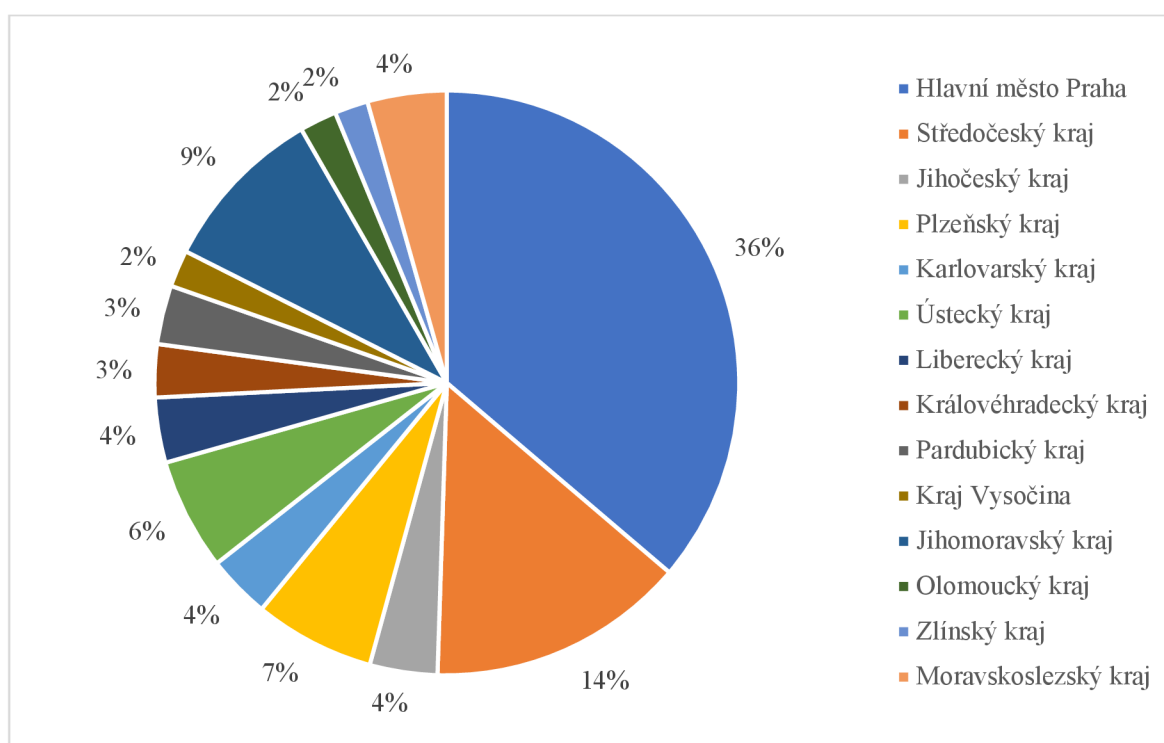
Nejvíce z celkového počtu cizinců tvořili Ukrajinci v roce 2020 jich v ČR bylo 165 356 tisíc. Na druhém místě tedy Slovensko s počtem 124 544 cizinců. Třetí nejpočetnější skupinou tedy Vietnamci v počtu 62 842. Ostatní země jako Rusko, Německo,

Polsko, Rumunsko, Bulharsko, Mongolsko či Velká Británie tvořili menší, ale stále podstatnou část cizinců.

4.3 Cizinci podle regionu soudržnosti, kraje ČR

V následujícím grafu jsou zobrazeny procentuální počty cizinců připadající na jednotlivé kraje ČR. Z celkového počtu 632 570 cizinců na území ČR v roce 2020. Bylo 36 % tedy 238 532 cizinců, kteří spadají pod hlavní město ČR tedy Prahu.

Graf 2 Cizinci v ČR podle soudržnosti v krajích ČR

Zdroj: ČSÚ (2021), vlastní zpracování

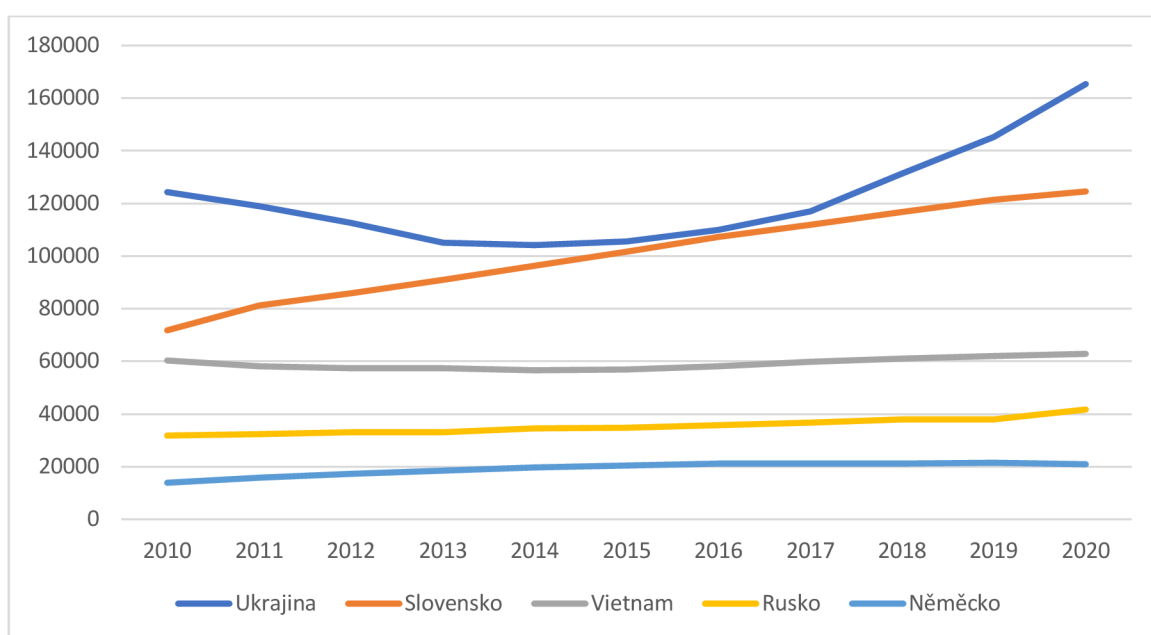
Mezi regiony s největší koncentrací cizinců patřili v roce 2020 hlavní město Praha a středočeský kraj. Meziroční nárůst pro hlavní město Prahu představoval 18 049 cizinců. Ve středočeském kraji hovoříme také o meziročním nárůstu, oproti Praze však menším, a to o čísle 8 151 cizinců. V pořadí z hlediska územního rozložení a zastoupení cizinců následuje Jihomoravský kraj, dále Plzeňský a Ústecký. Mezi regiony s nejmenší koncentrací cizinců naopak patří kraje Olomoucký, Zlínský a Kraj Vysočina. V kraji Moravskoslezském došlo k meziročnímu poklesu o 1 267 cizinců.

4.4 Vývoj počtu cizinců v letech

Vývoj počtu cizinců v posledních 10 letech stoupal. V následujícím spojnicovém grafu je zaznamenán vývoj počtu cizinců 5 nejpočetnějších národnostních skupin a to cizinců z Ukrajiny, Slovenska, Vietnamu, Ruska a Německa.

Z grafu lze na první pohled vyčíst potvrzení předchozích faktů a to že nejvíce cizinců k nám přichází z Ukrajiny a Slovenska.

Graf 3 Vývoj počtu cizinců v letech 2010 - 2020

Zdroj: ČSÚ (2021), vlastní zpracování

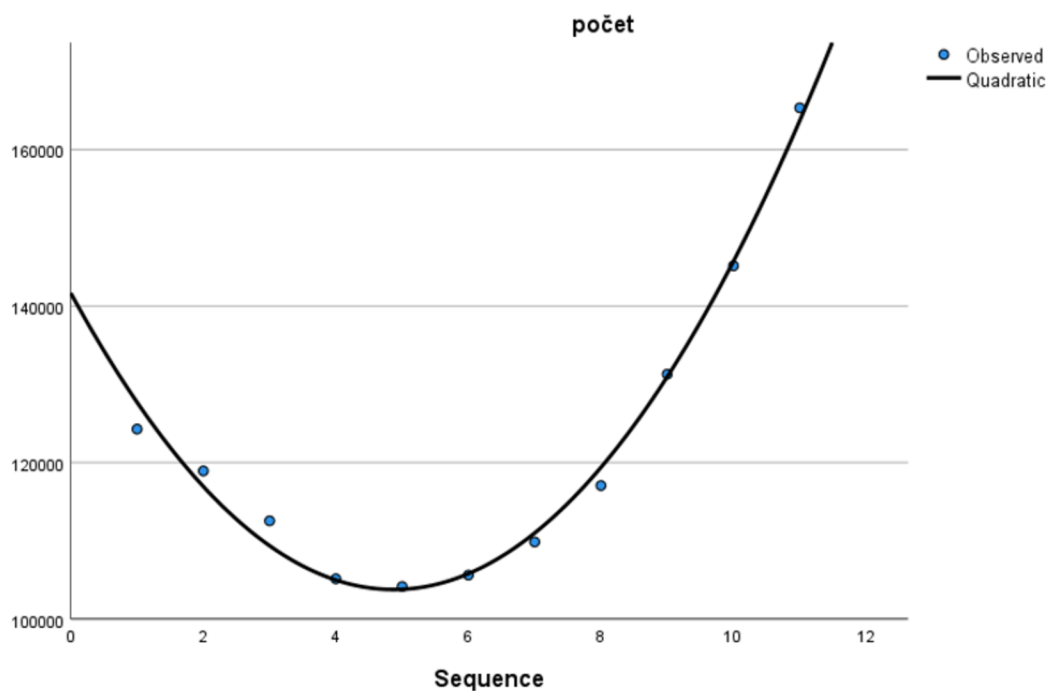
U cizinců slovenské národnosti je vidět rostoucí trend jejich příchodu do ČR po celou dobu časové řady. Oproti nim u zemí jako Vietnam, Rusko a Německo můžeme spíše sledovat konstantní vývoj, který se nijak závažně v čase nemění.

4.4.1 Budoucí vývoj – časové řady

Na základě předešlých dat o počtu cizinců na našem území přichází vytváření predikcí do budoucna, a to u dvou největších národnostních skupin. Pro výpočet predikce byla využita data z let 2010 – 2020.

Na následujícím grafu je znázorněn počet cizinců z Ukrajiny za posledních deset let a jejich číselný vývoj.

Graf 4 Vývoj počtu cizinců ukrajinské národnosti

Zdroj: ČSÚ (2021), vlastní zpracování software SPSS

Dle grafu funkce pro cizince Ukrajinské národnosti vykazuje trend. Pokračováním je tedy predikce dat do budoucna. Největší přírůstek cizinců v České republice byl v roce 2020. Dá se říct, že od roku 2010 až do 2014 počet cizinců na našem území klesal, od této doby má stoupající tendenci.

Tabulka 2 Výsledky regresní analýzy Ukrajina

Model Summary and Parameter Estimates								
Dependent Variable: počet								
Equation	R Square	Model Summary				Parameter Estimates		
		F	df1	df2	Sig.	Constant	b1	b2
Quadratic	,990	402,433	2	8	<,001	141669,624	-15557,878	1596,534

Zdroj: vlastní zpracování Software SPSS

Index determinace pro kvadratickou funkci dosahuje hodnoty 0,990. Vyjádření kvadratické funkce tedy odpovídá zápisu $y = 141669,624 - 15557,878 t + 1596,534 t^2$. Model jako takový je statisticky významný, neboť $F > \alpha$. A je tedy možné provádět predikce do budoucna.

Tabulka 3 Predikce budoucích údajů - Ukrajina

Roky	Bodový odhad	Minimální interval	Maximální interval
2021	184 876	177 619	192 133
2022	209 231	200 344	218 119

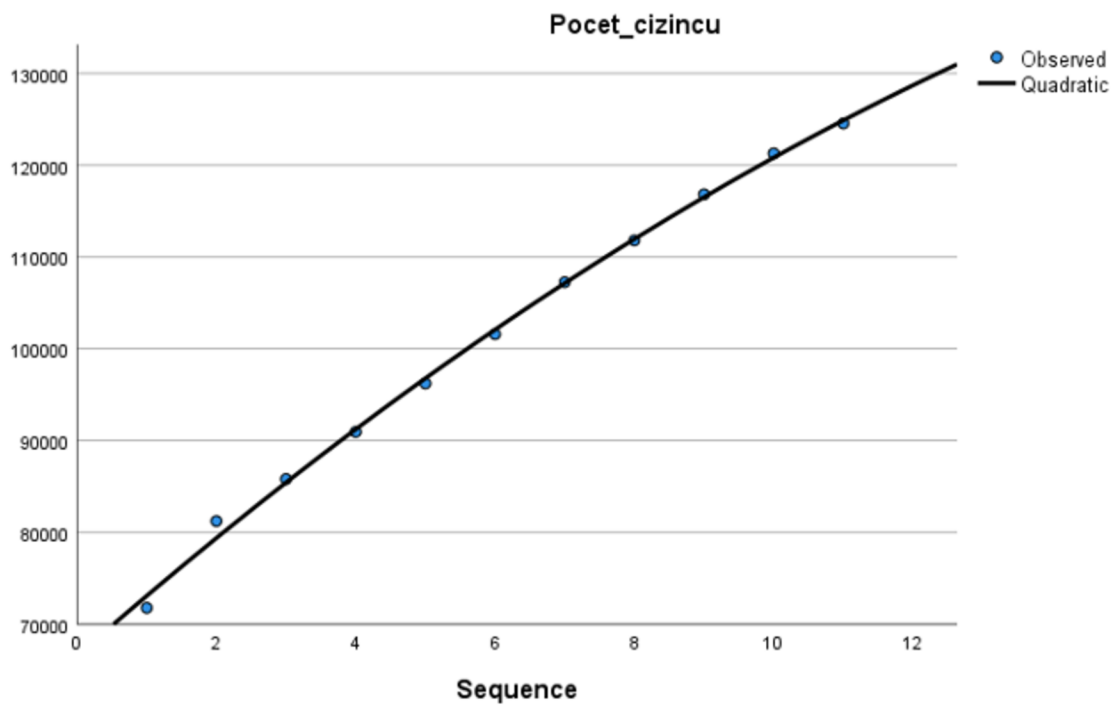
Zdroj: vlastní zpracování software SPSS

Dle výpočtu predikce do budoucna bude v roce 2021 v České republice celkem 184 876 cizinců Ukrajinské národnosti. V roce 2022 by toto číslo mělo dosáhnout hodnoty 209 231. Je zde vidět rostoucí trend Ukrajinců v České republice, tedy celková dlouhodobá vývojová tendence.

V návaznosti na nynější politickou situaci však můžeme očekávat reálné počty cizinců přicházejících z Ukrajiny daleko větší.

Jako druhou predikci zde máme cizince pocházející ze Slovenska, jsou druhou nejpočetnější skupinou cizinců v ČR. Cizinci ze Slovenska vykazují v posledních 10 letech rostoucí trend.

Graf 5 Počet cizinců slovenské národnosti v letech 2010 - 2020

Zdroj: ČSÚ (2021), vlastní zpracování software SPSS

Zajímavé je, že počet cizinců přicházejících na naše území ze Slovenska se neustále zvyšuje. Za posledních 10 let nedošlo k poklesu. Největší nárůst nastal v roce 2011.

Tabulka 4 Výsledky regresní analýzy Slovensko

Model Summary and Parameter Estimates									
Dependent Variable: Pocet_cizincu									
Model Summary						Parameter Estimates			
Equation	R Square	F	df1	df2	Sig.	Constant	b1	b2	
Quadratic	,998	1860,356	2	8	<,001	66542,624	6667,006	-123,945	

Zdroj: vlastní zpracování software SPSS

Index determinace pro kvadratickou funkci dosahuje hodnoty 0,998. Míra kvality regresního modelu je tedy vysoká. Vyjádření kvadratické funkce tedy odpovídá zápisu $y = 66542,624 + 6667,006 t - 123,945 t^2$.

Model jako takový je statisticky významný, neboť $F > \alpha$. A za těchto předpokladů je tedy možné provádět predikce do budoucna.

Tabulka 5 Predikce budoucích údajů - Slovensko

Roky	Bodový odhad	Mínimální interval	Maximální interval
2021	128 699	125 641	131 756
2022	132 267	128 523	136 011

Zdroj: vlastní zpracování software SPSS

Dle výpočtů predikce by měl počet cizinců ze Slovenska nadále stoupat. Odhad pro rok 2021 činí vzrůst na 128 699 cizinců a odhad pro další rok tedy 2022 má hodnotu 132 267.

4.5 Cizinci v ČR podle druhu pobytového oprávnění

V tabulce číslo 6 jsou porovnávány druhy pobytových oprávnění v časové ose roku 2010 v porovnání s roky 2018, 2019 a 2020. Nejvíce cizinců je v ČR s trvalým pobytem. Počet cizinců se za posledních deset let vzrostl. Dle dat je v České republice cizinců s dlouhodobým pobytem nejvíce. Počet azylantů je stálý.

Trvalý pobyt a jeho růst, závisí na faktu, že cizinci, kteří v předchozích letech pobývali na území ČR v rámci přechodného pobytu dosáhly doby rozhodné pro získání trvalého pobytu.

Dochází potvrzení předchozí hypotézy, nejvyužívanějším druhem pobytu cizinců v České republice je bezkonkurenčně trvalý pobyt. Tedy cizinci často v ČR setrvávají po delší dobu.

Tabulka 6 Cizinci v ČR podle druhu pobytu k 31.12. 2020

Druh pobytu/rok	2010	2018	2019	2020
Trvalý pobyt	188 952	289 459	299 453	308 379
Přechodný pobyt občanů EU	77 947	145 177	152 783	149 554
Dlouhodobý pobyt	148 856	113 793	152 783	149 554
Dlouhodobé vízum	8 536	15 916	11 030	8 067
Cizinci bez azylantů celkem	424 291	564 345	593 366	632 570
Azyl	2 132	2 586	2 515	2 220
Cizinci včetně azylantů celkem	426 423	566 931	595 881	634 790

Zdroj: ČSÚ (2021)

Tabulka č. 7 ukazuje procentní zastoupení jednotlivých pobytových oprávnění v porovnání s rokem 2010 a lety 2018, 2019 a 2020.

Tabulka 7 Vývoj podílu cizinců s povolením k pobytu v ČR v letech (v %)

Druh pobytu/rok	2010	2018	2019	2020
Trvalý pobyt (%)	44,5	51,3	50,5	48,8
Přechodný pobyt občanů EU (%)	18,4	25,7	25,7	23,6
Dlouhodobý pobyt (%)	35,1	20,2	21,9	26,3
Dlouhodobé vízum (%)	2,0	2,8	1,9	1,3

Zdroj: ČSÚ (2021)

4.6 Cizinci podle pohlaví a věku

V následující tabulce jsou data o cizincích na území ČR v roce 2020 rozdělena dle věku a pohlaví.

Tabulka 8 Cizinci podle věku a pohlaví

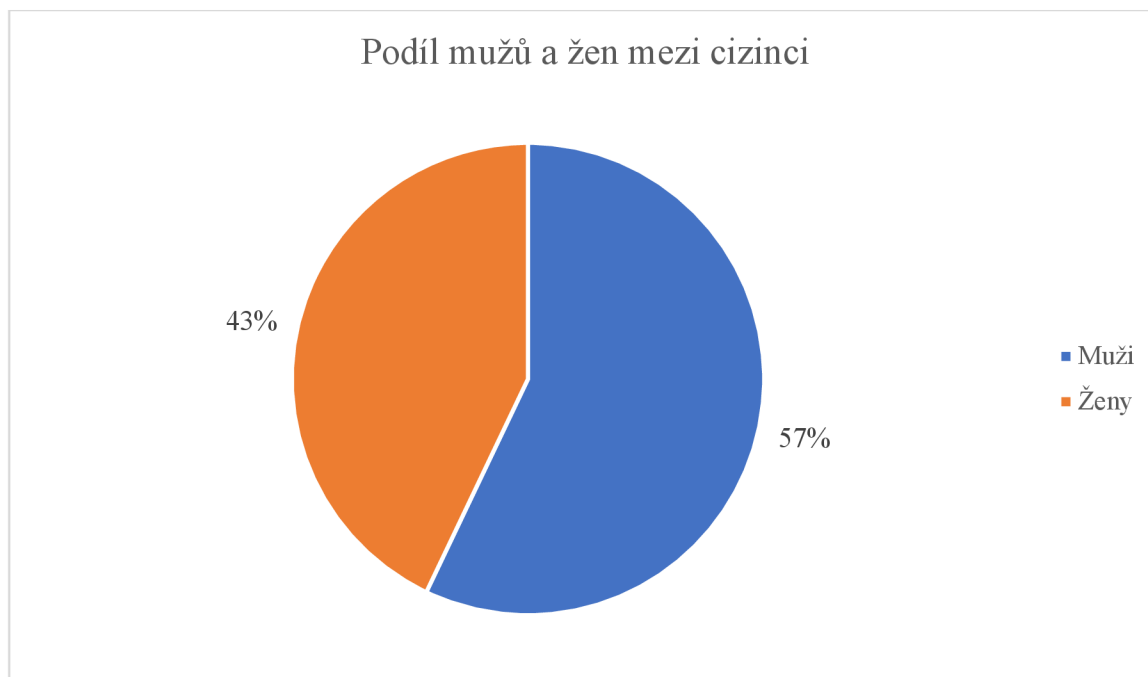
Věk	Cizinci celkem	Z toho ženy	Pobyt nad 12 měsíců	Z toho ženy
Celkem	632 570	271 473	624 503	267 250
0–4	18 964	9 163	18 697	9 027
5–9	24 436	11 847	24 012	11 641
10–14	21 147	10 305	20 866	10 181
15–19	24 054	11 573	21 732	10 450
20–24	38 536	18 314	36 846	17 469
25–29	60 047	26 835	58 597	26 011
30–34	76 978	33 534	76 268	33 122
35–39	83 151	35 707	82 788	35 489
40–44	74 161	30 893	73 969	30 762
45–49	62 195	24 835	63 043	24 747
50–54	48 207	18 014	48 136	17 982
55–59	37 607	13 936	37 548	13 907
60–64	26 217	9 805	26 175	9 782
65–69	16 765	7 229	16 745	7 216
70–74	9 632	4 235	9 615	4 227
75–79	4 829	2 150	4 820	2 145
80–84	2 971	1 549	2 966	1 546
85–89	1 489	816	1 488	815
90–94	728	439	727	438
95 +	466	294	465	293

Zdroj : ČSÚ (2021), vlastní zpracování

Data nezahrnují cizince s platným azylem na území ČR. Věková struktura počtu cizinců na území ČR oproti věkové struktuře populace občanů ČR je odlišná. Důvod této

odlišnosti lze vysvětlit ekonomickými motivy migrace cizinců do ČR. Nejvíce zastoupeny jsou věkové kategorie produktivního věku. Podíl mužů a žen mezi cizinci je znázorněn podílově i v následujícím grafu, počty cizinců k datu 31.12. 2021. Podíl cizinek se v posledních letech nemění výrazným způsobem.

Graf 6 Podíl celkového počtu mužů a žen mezi cizinci

Zdroj: ČSÚ 2020, vlastní zpracování

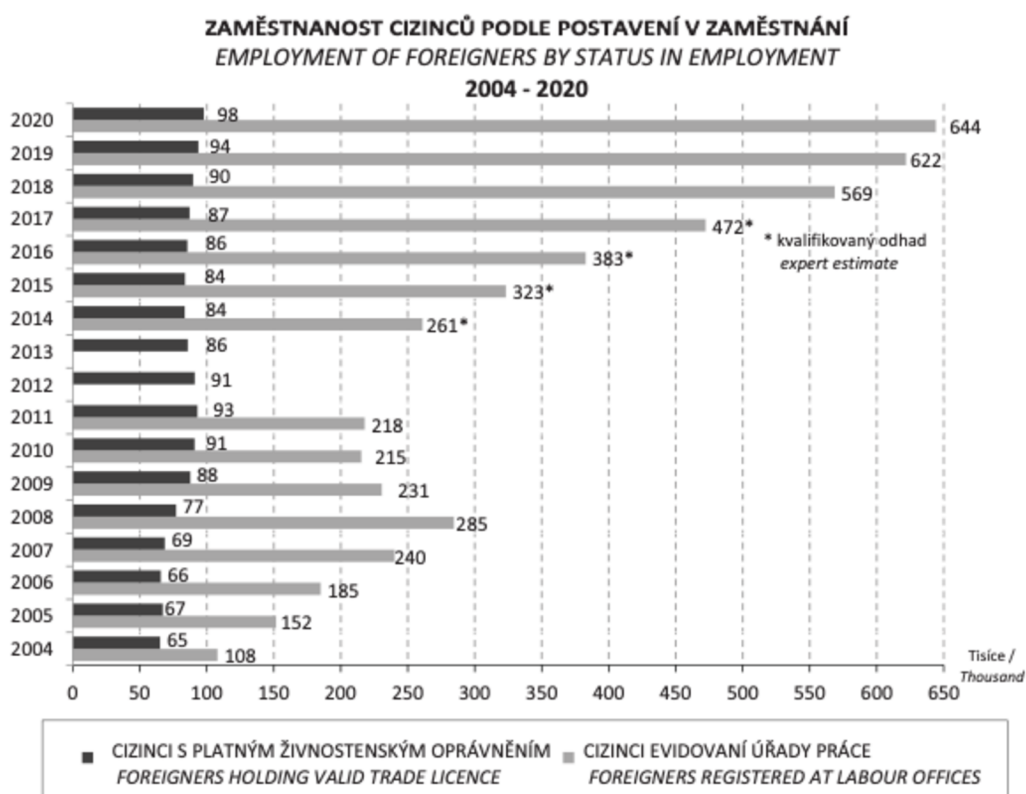
V roce 2020 bylo na území 57 % mužů z celkového počtu cizinců v ČR. Procentuální zastoupení žen v počtu cizinců v roce 2020 dosáhlo hodnoty 43 %. Větší podíl mužů mezi cizinci má pravděpodobně na svědomí fakt, že většina prací nabízených cizincům na našem území vyžaduje těžší a namáhavější fyzickou aktivitu.

4.7 Zaměstnanost cizinců

Celkovou zaměstnaností cizinců se rozumí součet platných vydaných povolení k zaměstnání, zaměstnaneckých karet a modrých karet cizinců, počtu cizinců evidovaných krajskými pobočkami Úřadu práce a počtu cizinců s živnostenským oprávněním.

Následující graf udává počet cizinců dle postavení v zaměstnání v letech 2010-2020. Rozdělení počtu cizinců na cizince s platným živnostenským oprávněním oproti cizincům, kteří jsou evidováni na úřadech práce. Hodnoty jsou udávány v tisících.

Tabulka 9 Zaměstnanost cizinců podle postavení v zaměstnání

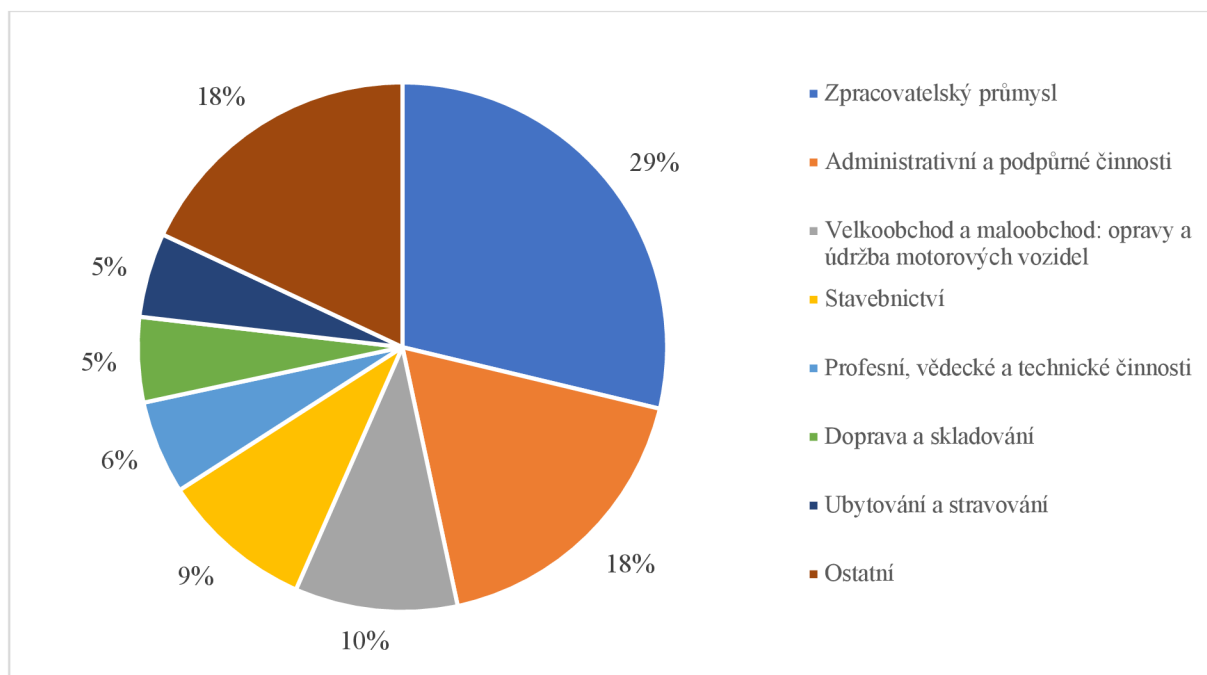

Zdroj: ČSÚ (2021)

Cizinců s platným živnostenským oprávněním je v České republice méně než cizinců zaměstnaných. Nejvíce cizinců bylo v roce 2020 evidováno na úřadech práce v hlavním městě ČR, Praze. Druhým nejčastějším regionem, kde jsou cizinci zaměstnáváni je střeďočeký kraj.

Následující graf navazuje na data o zaměstnanosti cizinců, nejčastější odvětví, ve kterých se cizinci v ČR nejčastěji pracovně uplatňují dle klasifikace CZ-NACE.

Graf 7 Počet cizinců na ÚP podle sekcí Klasifikace ekonomických činností (CZ-NACE) (k 31. 12.2019)

Zdroj: ČSÚ (2021), vlastní zpracování

Celkem bylo na úřadech práce uvedeno 621 870 cizinců. Nejčastější ekonomickou činností cizinců v ČR je dle údajů Českého statistického úřadu zpracovatelský průmysl. Do tohoto odvětví řadíme například průmysl hutnický, strojírenský, dřevařský, textilní a podobné. Ve zpracovatelském průmyslu pracovalo v roce 2019 celkem 29 % všech cizinců. Na druhém místě můžeme vidět odvětví administrativní a podpůrné činnosti, do tohoto odvětví dle CZ-NACE spadají například úklidové činnosti, činnosti cestovních kanceláří a agentur, nebo také administrativní a kancelářské činnosti. V tomto odvětví pracovalo celkem 18 % cizinců. Třetím odvětvím se stal velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel, kde pracovalo 10 % cizinců. Do tohoto odvětví spadá nákup a prodej bez dalšího zpracování jakéhokoliv druhu zboží a zároveň všechny činnosti související s obchodem a opravami motocyklů a motorových vozidel. Přesná čísla ostatních odvětví jsou vyobrazena v následující tabulce společně s procentuálním podílem pro lepší přehlednost

Tabulka 10 Počet cizinců na ÚP podle sekcí Klasifikace ekonomických činností (CZ-NACE) (k 31. 12.2019)

Odvětví	Počet	Procentní podíl
Zpracovatelský průmysl	178 817	29 %
Administrativní a podpůrné činnosti	111 363	18 %
Velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel	61 816	10 %
Stavebnictví	58 041	9 %
Profesní, vědecké a technické činnosti	35 545	6 %
Doprava a skladování	32 334	5 %
Ubytování a stravování	32 072	5 %
Celkem	621 870	100 %

Zdroj: ČSÚ (2021), vlastní zpracování

4.7.1 Vzdělávání cizinců

Vzdělávání v ČR je z jedním z hlavních důvodů příchodu mnoha cizinců na naše území. Pro cizince platí v ČR stejná práva a povinnosti jako pro občany ČR, dle listiny základních práv a svobod jim tedy náleží právo na vzdělávání.

V tabulce č. 11 je vyobrazen vývoj vzdělávání cizinců v porovnání se školními roky 2010/11, 2011/12 a roky 2018/19, 2019/20 a 2020/21.

Tabulka 11 Vývoj vzdělávání cizinců porovnání v letech

	2010/11	2011/12	2018/19	2019/20	2020/21
Mateřské školy	4223	4 714	11 343	11 942	11 864
Základní školy	14 109	14 315	24 026	26 527	28 380
Střední školy	8 458	8 852	9 305	9 496	9 751
Konzervatoře	136	151	209	219	210
Vyšší odborné školy	426	464	705	732	737
Vysoké školy	37 498	38 707	44 687	46 351	50 121

Zdroj: ČSÚ (2021), vlastní zpracování

Data ukazují že v mateřských školách se počet dětí cizinců téměř ztrojnásobil, pozadu nejsou ani ostatní stupně vzdělávání. Na vysokých školách bylo ve školním roce 2020/21 evidováno 50 121 cizinců, což je o 12 623 studentů více než před deseti lety. Lépe znázorněno v následující tabulce č. 12.

Oblast vzdělávání, ve které nalezneme nejvíce cizinců je vysoké školství. Tabulka porovnává vývoj studentů na vysokých školách, dle studijních programů v letech 2010, 2011 a 2018, 2019 a 2020.

Tabulka 12 Studenti cizinci na vysokých školách porovnání v letech

	2010	2011	2018	2019	2020
Studenti – cizinci celkem	37 498	39 430	44 687	46 351	50 121
Bakalářské studijní programy	14 904	15 951	20 113	21 068	23 394
Magisterské studijní programy	6 374	6 505	7 406	7 431	7 766
Magisterské navazující studijní programy	5 435	6 153	9 829	10 254	10 611
Doktorské studijní programy	1 661	1 743	2 886	3 324	3 998
Distanční a kombinované studium	9 575	8 766	4 658	4 514	4 597
Počet studentů VŠ celkem	395 991	392 038	289 666	288 608	299 396

Zdroj: ČSÚ (2021), vlastní zpracování

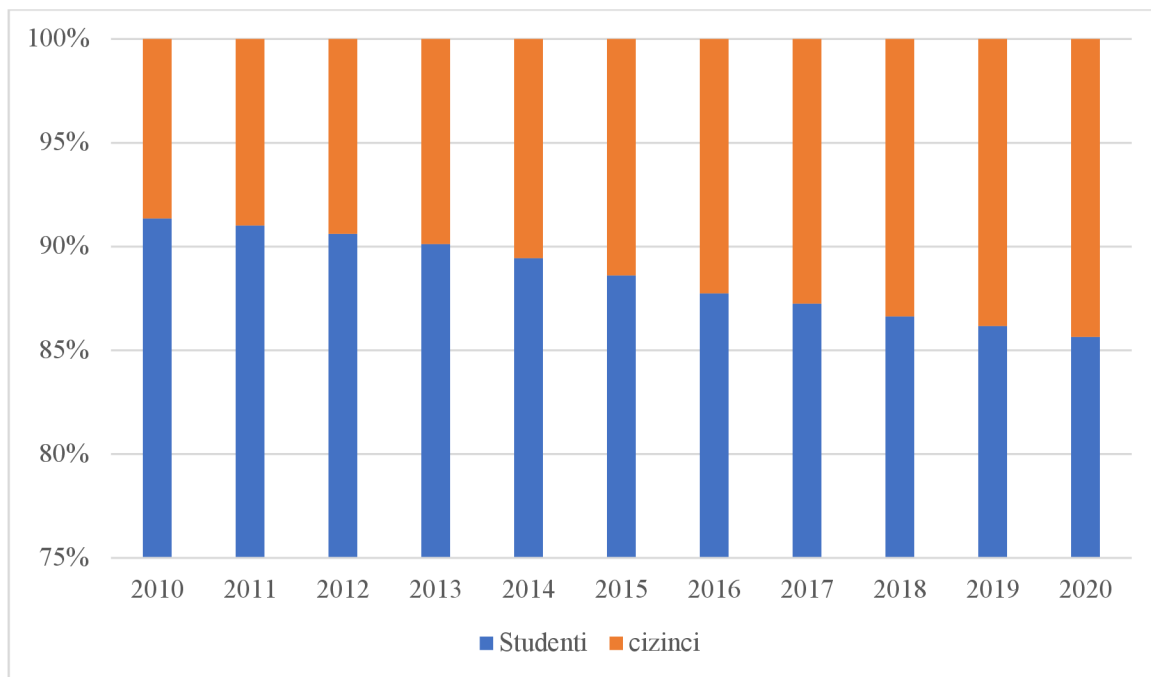
Nejvíce studentů – cizinců je na vysokých školách v ČR standardně v bakalářských studijních programech. Nejméně cizinců studuje v rámci doktorských studijních programů. Počet tuzemských studentů vysokých škol za posledních 10 let velmi klesl, způsobeno je to způsobeno poklesnutím porodnosti v ČR. V roce 1990 se narodilo o 130 564 dětí, o 10 let později, tedy v roce 2000 to bylo jen 90 910. Nejvíce studentů – cizinců studuje na vysokých školách ať už veřejných či soukromých v Praze a v Brně.

Následuje procentuální porovnání studentů vysokých škol oproti studentům – cizincům v posledních 10 letech.

V roce 2010 bylo na českých vysokých školách studentů cizinců 9,5 % v poměru s českými studenty. O 10 let později, tedy v roce 2020 dosáhlo procento zahraničních

studentů hodnoty 16,7. Poměr českých a zahraničních školách má v posledních deseti letech rostoucí trend.

Graf 8 Procentní porovnání tuzemských studentů se studenty cizinci v letech 2010 - 2020

Zdroj: ČSÚ (2021), vlastní zpracování

4.8 Zdravotní pojištění cizinců

Vývoj počtu cizinců, kteří čerpají péči v nemocnicích mimo veřejné zdravotní pojištění v letech 2010-2019 vykazoval rostoucí trend. Ze 79 600 osob na 127 600 osob, tedy růst o 60 %. Avšak rok 2020 zaznamenal náhlý pokles, díky platným opatřením omezujícím pohyb v průběhu pandemie COVID-19 a to 18,7 % na počet 103 800 osob.

Nejvyšší náklady ve zdravotnictví v roce 2020 připadly na cizince ze Slovenska v hodnotě 346 000 000 Kč, poté Ukrajiny ve výši 153 000 000 Kč. Tabulka č. 13 udává počty cizinců čerpajících zdravotní péči v ČR v letech 2015-2020 s rozdělením na cizince, kteří pocházejí ze zemí EU a cizince pocházející ze zemí, které nejsou součástí EU. Zároveň jsou zde vyčísleny i náklady v jednotlivých letech také s rozdělením na cizince pocházející ze zemí, které jsou součástí EU a z ostatních zemí. Údaje v tabulce jsou uváděny v milionech Kč.

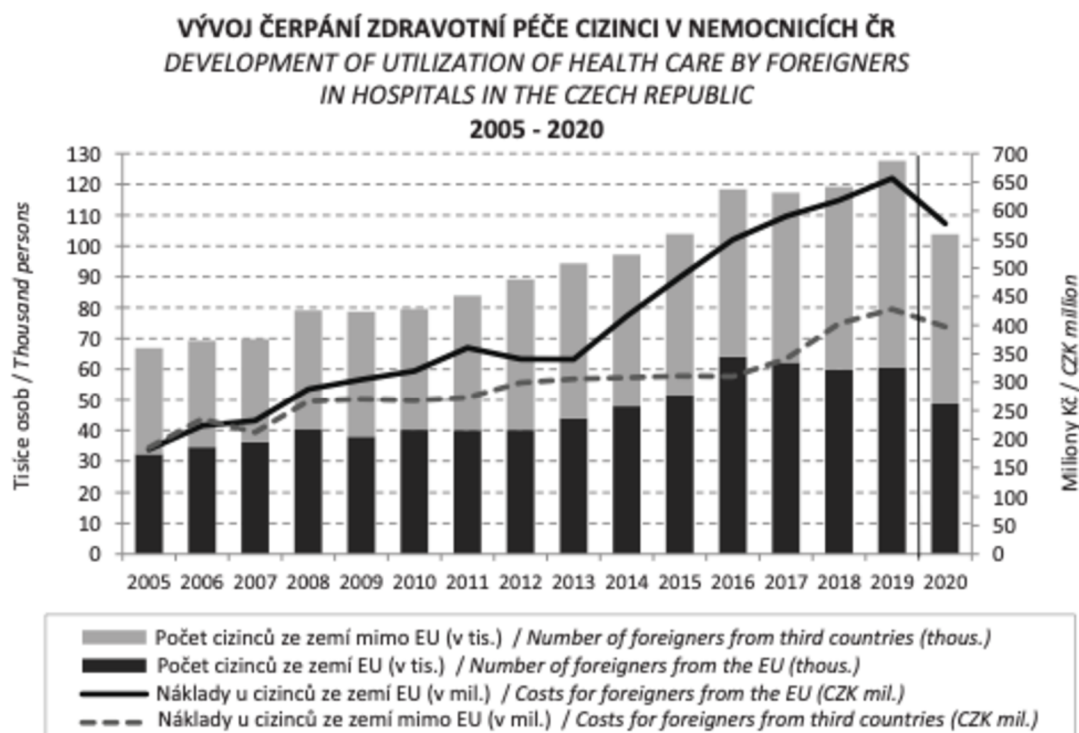
Tabulka 13 Vývoj čerpání zdravotní péče cizinci

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Počet cizinců celkem	103 887	118 395	117 287	119 212	127 617	103 788
Cizinci z EU	51 403	64 091	62 236	59 770	60 681	48 636
Cizinci mimo EU	52 484	54 304	55 051	59 442	66 936	55 152
Náklady na cizince celkem (v tisících Kč)	795 137	860 232	931 422	1 021 139	1 084 730	974 960
Náklady u cizinců ze zemí EU	483 741	549 642	590 420	618 347	656 638	974 960
Nákladu u cizinců ze zemí mimo EU	311 397	310 590	341 001	402 792	428 092	297 369

Zdroj: ČSÚ (2021), vlastní zpracování

V roce 2020 klesly náklady na péči o cizince na 974 960 000 Kč, oproti roku 2019 to bylo o 109 770 000 Kč méně.

Graf 9 Vývoj čerpání zdravotní péče cizinci v nemocnicích ČR

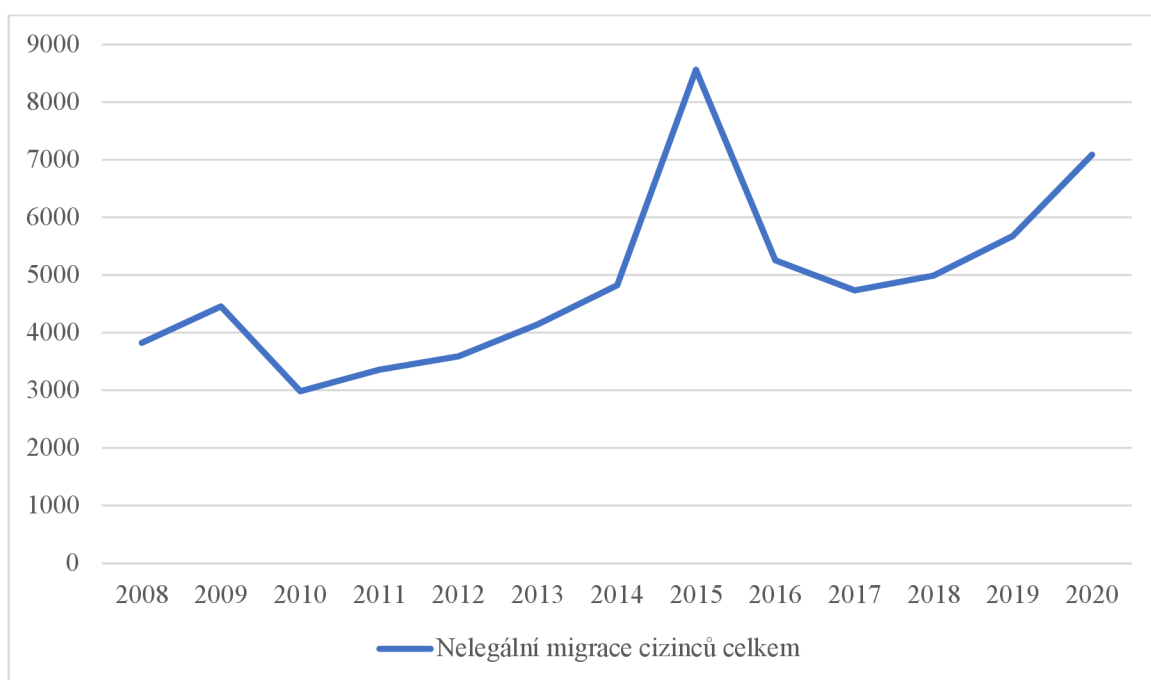
Zdroj: ČSÚ (2021)

Z hlediska míry nákladů, které byly vynaložené na péči o cizince se pokles projevil meziroční pokles méně, než u počtu cizinců čerpajících zdravotní péči a to o 10,1 %.

4.9 Nelegální migrace

Nelegální migrace, tedy migrace přes území ČR bez nutných náležitostí k vstupu nebo i pobytu na jejím území. Následující graf vyjadřuje vývoj nelegální migrace v letech 2008-2020.

Graf 10 Vývoj nelegální migrace cizinců v letech 2008 - 2020

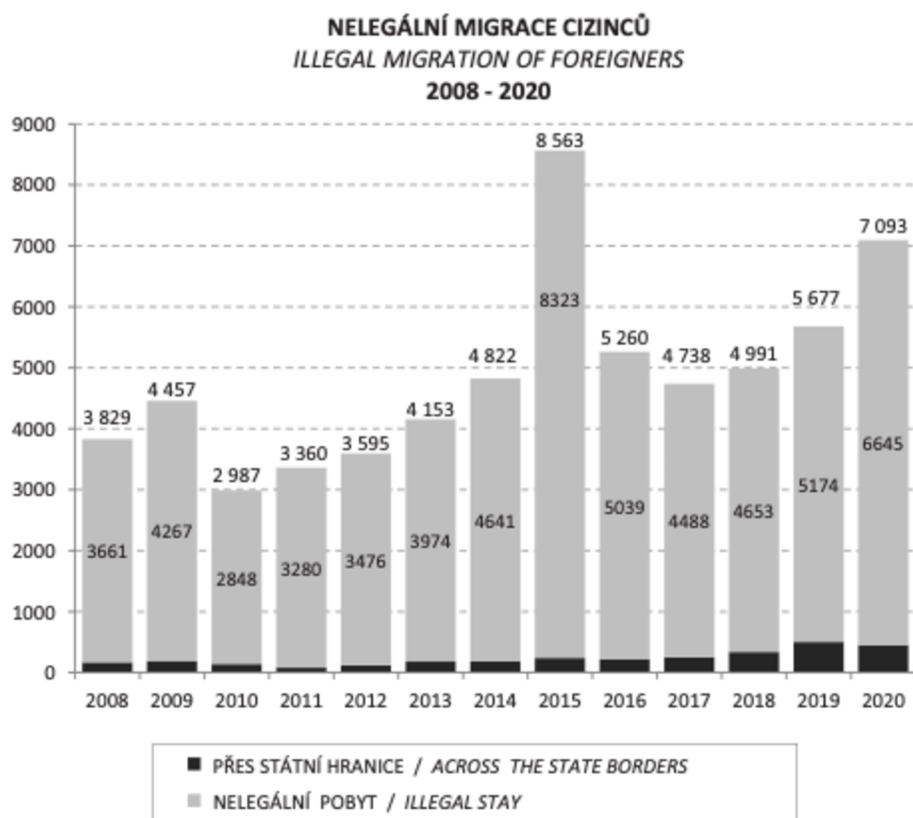

Zdroj: ČSÚ (2021), vlastní zpracování

V roce 2020 dosáhl počet nelegálních migrantů čísla 7 093. Z toho naprostou většinu tvořili cizinci s nelegálním pobytem, těch bylo v tomto roce 6 645, další součástí byla nelegální migrace přes státní hranice v hodnotě 448 – toto číslo tvořili jen cizinci, nikoliv čeští občané. Nelegální migrace přes státní hranice ve směru z ČR byla 21 cizinců z 448 celkových. Více cizinců tedy naopak do České republiky přicházelo. Vysoký výkyv v roce 2015 byl způsobem migrační krizí způsobenou válkou v Sýrii.

Od roku 2008 se nelegální migrace dělí na dvě základní skupiny a to nelegální překročení vnější schengenské hranice ČR a nelegální pobyt. Následující graf zobrazuje zastoupení těchto dvou základních skupin v celkové nelegální migraci v letech 2008-2020.

Graf 11 Nelegální migrace cizinců

Zdroj: ČSÚ (2021)

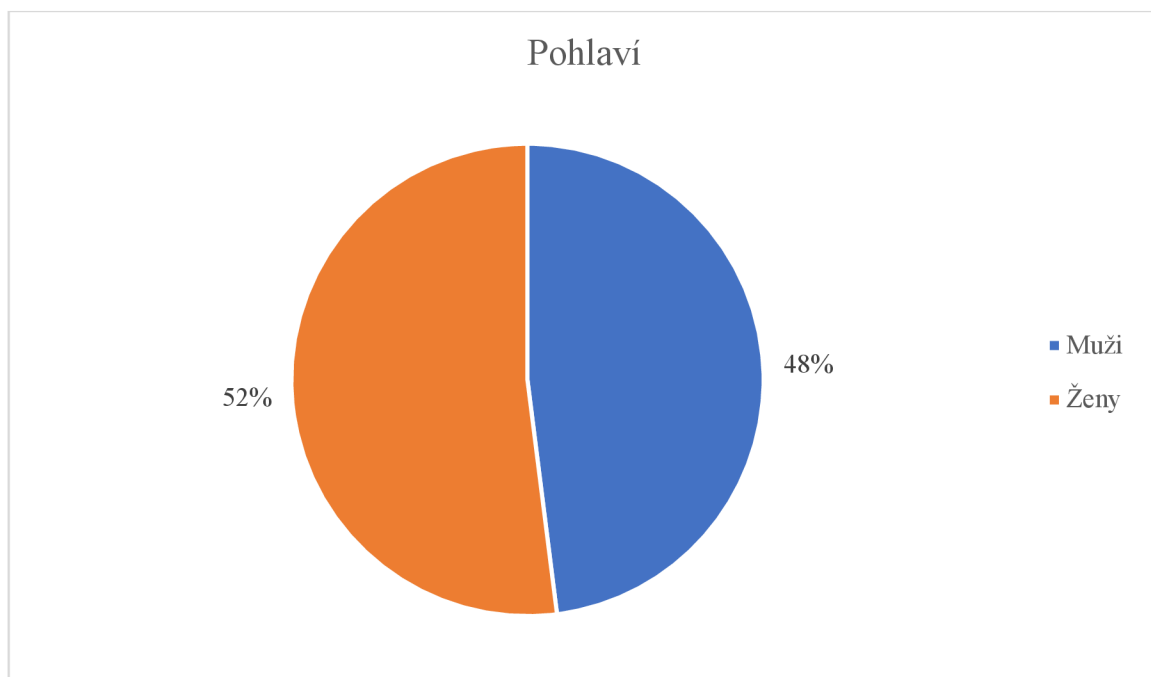
4.10 Dotazníkové šetření

Kvantitativní výzkum, neboli vlastní dotazníkové šetření zaměřující se na cizince v ČR. Dotazníkové šetření bylo vytvořeno v rámci webové aplikace Survio, která je přístupná pro všechny webové prohlížeče. Dotazníkové šetření bylo vyplňováno prostřednictvím internetu přes sociální sítě a emaily. V dotazníkovém šetření bylo použito spíše uzavřených odpovědí. Cílem výzkumu bylo potvrzení teoretických výstupů a získání přesnějšího přehledu o aktuálním životě cizinců v ČR.

Dle statistiky dotazníkové šetření navštívilo celkem 137 osob, dotazník však vyplnilo jen 100 respondentů. Nejčastější délka vyplňování dotazníku byla 1-2 minuty.

První část dotazníku se zaměřila na charakteristické rysy respondentů jako jsou pohlaví, věk a jejich ekonomický status. Jedinou podmínkou pro vyplnění dotazníku bylo, že dotyčná osoba je cizinec, tudíž nepochází z tuzemska.

Graf 12 Rozložení respondentů dle pohlaví

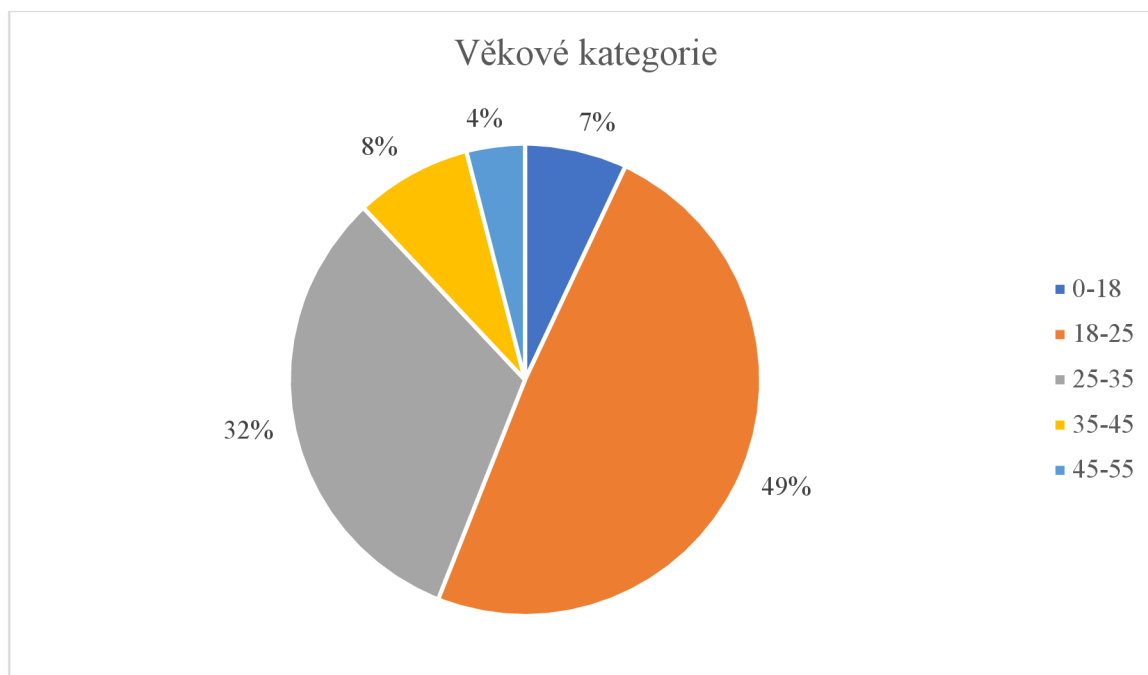

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

Obě pohlaví byla v dotazníku zastoupena poměrně rovnoměrně. Dotazník vyplnilo 48 mužů a 52 žen. Menší převahu tedy v tomto případě měly ženy.

V následujícím grafu je možné vidět rozdělení respondentů dle věkových skupin. Vzhledem k šíření dotazníku v rámci sociálních sítí bylo nejčastějším věkovým rozmezím 18 – 25 let.

Graf 13 Rozdělení respondentů dle věkové kategorie

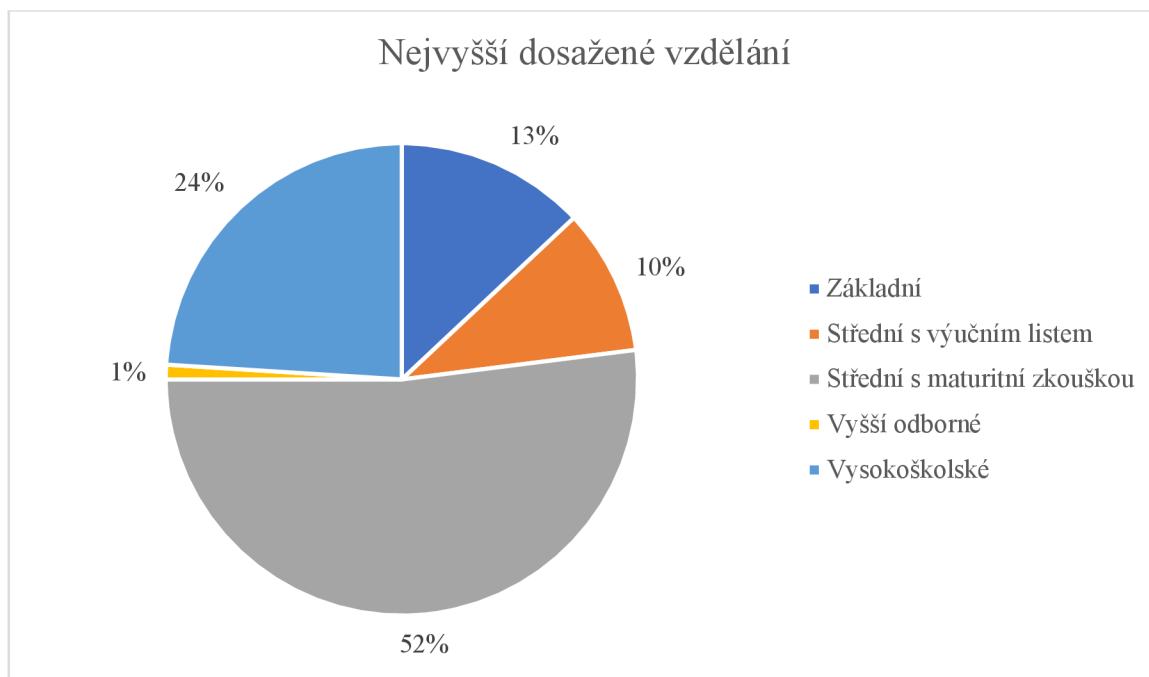

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

Nejvíce respondentů se objevilo ve věkové kategorii 18–25 let, poměr těchto respondentů tvořil většinu, tedy 49 %. Další kategorií poté věková skupina 25–35 let a to v poměru 32 % z celkových respondentů. Jako třetí poté věková skupina 35–45 let v poměru 8 %. Dále také věková skupina 0–18 let, tuto část tvořilo 7 % respondentů a jako poslední kategorie 45–55 let, která tvořila 4 %.

Jako další došlo k rozdělení respondentů dle nejvyššího dosaženého vzdělání. U této kategorie vzhledem k nízkému věku většiny respondentů jsou předpokládány tomu odpovídající výsledky.

Graf 14 Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů

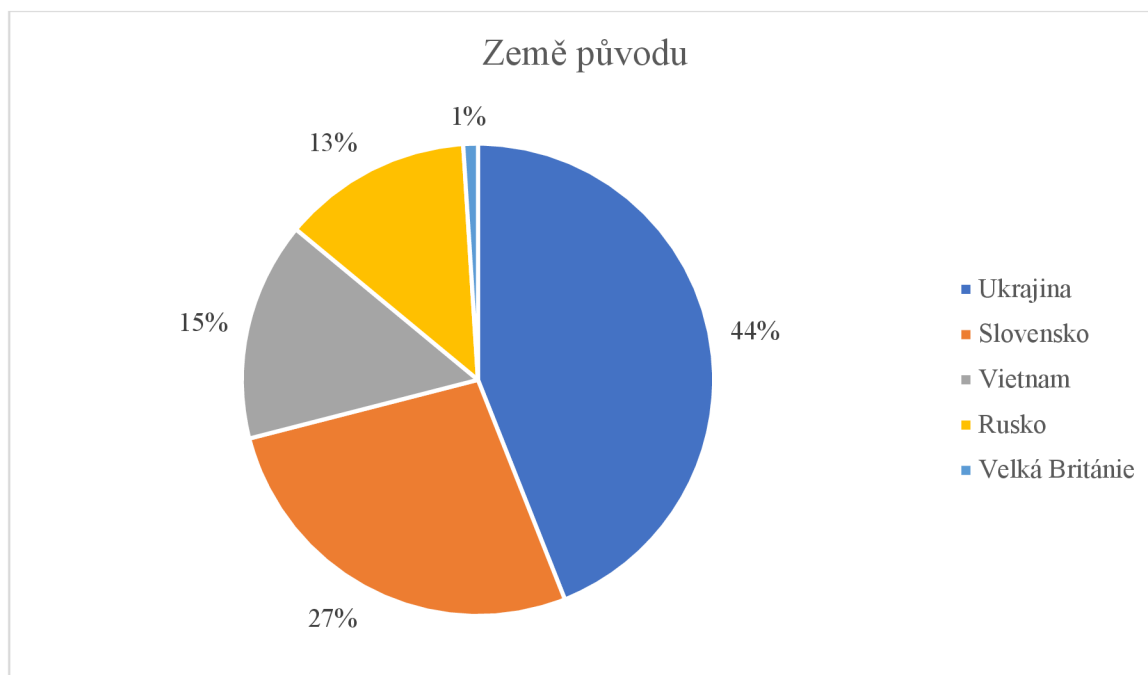

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

Nejčastější odpovědí v tomto případě bylo střední vzdělání s maturitní zkouškou, tuto odpověď zahrlo 52 respondentů. Na druhém místě se umístila odpověď vysokoškolské vzdělání. Jako další základní vzdělání, které zaškrtnulo 13 respondentů. Na čtvrtém místě středoškolské vzdělání s výučním listem u 10 respondentů. Pouze jeden respondent odpověděl že jeho nejvyšší dosažené vzdělání je vyšší odborné.

Další rozřazovací otázkou byla země původu daného respondenta. Cizinci měli na výběr z 10 nejčastějších národností, které se v ČR objevují, nebo také využít doplňující možnosti Jiná.. a vyplnit tak svou zemi původu

Graf 15 Rozřazení respondentů dle země původu

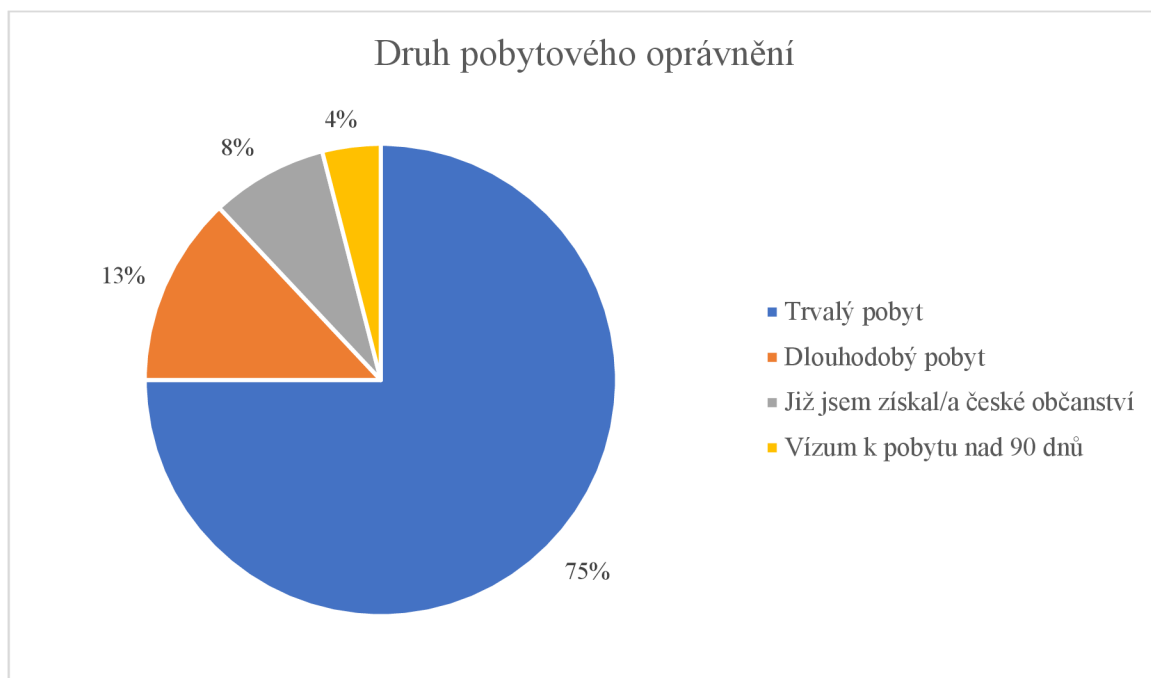

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

Nejvíce respondentů uvedlo jako zemi svého původu Ukrajinu přesněji 44 respondentů, na druhém místě potom Slovensko, které jako zemi svého původu uvedlo 27 z oslovených respondentů. Vietnam jako zemi svého původu uvedlo 15 respondentů, Rusko poté 13 respondentů. Jeden respondent pocházel z Velké Británie. Možnosti Jiná.. nevyužil žádný z respondentů.

Navazující otázkou byl druh pobytového oprávnění, podle kterého cizinec v ČR žije.

Graf 16 Rozdělení respondentů dle druhu pobytového oprávnění

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

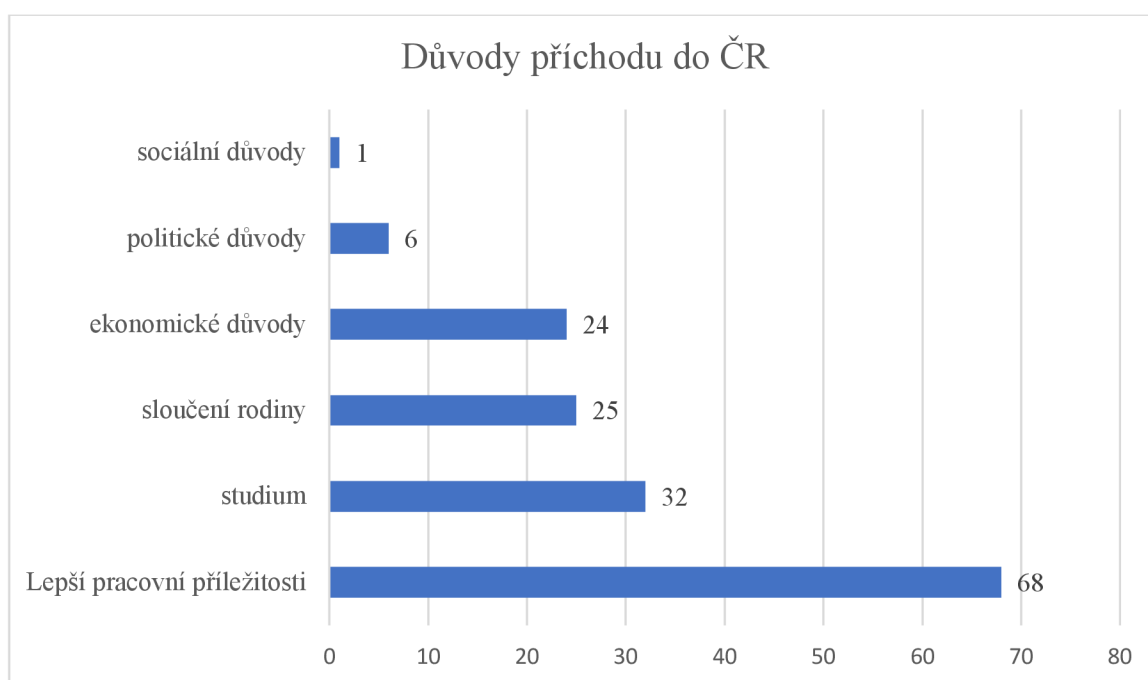
Nejvíce respondentů odpovědělo trvalý pobyt, tedy jedná se o cizince, kteří již na území ČR pobývají delší dobu. Držiteli pobytového oprávnění trvalý pobyt bylo 75 respondentů. V rámci dlouhodobého pobytu to bylo 13 respondentů. Občanství ČR z řad respondentů získalo 8 osob a v rámci víza k dlouhodobému pobytu nad 90 dnů pobývají v ČR 4 respondenti.

Povolení k trvalému pobytu lze v případě cizinců pocházejících ze zemí EU získat po uplynutí 5 let nepřetržitého přechodného pobytu na území ČR, nebo v případě cizinců, kteří jsou rodinnými příslušníky občana ČR po dobu minimálně 1 roku, který je na území přihlášen k trvalému pobytu, nebo je rodinným příslušníkem občana jiného státu EU, který disponuje povolením k trvalému pobytu získává povolení k trvalému pobytu po 2 letech přechodného pobytu nepřetržitě na území ČR. U občanů tzv. třetích zemí se povolení k trvalému pobytu získává obecně po 5 letech pobytu nepřetržitého do kterého se započítává pobyt na dlouhodobé vízum i povolení k dlouhodobému pobytu. Případně po uplynutí doby 4 let doby nepřetržitého pobytu cizince, který na území pobýval v rámci pobytu přechodného po ukončení řízení o udělení ochrany mezinárodní. Bez ohledu na dobu délky předchozího pobytu, pokud cizinec žádá o trvalý pobyt v rámci humanitárních nebo jiných zvláštních

důvodů v zájmu ČR, či pokud o něj žádá dítě zletilé i nezletilé nezaopatřené cizince s pobytem trvalým za účelem sloučení rodiny. (ČSÚ, 2021)

Jako další respondenti zodpovídali otázku o důvodu příchodu ČR. Tedy co bylo takzvaným pull faktorem při výběru ČR. V tomto případě mohli respondenti zaškrtnout jednu, nebo více možností.

Graf 17 Důvod příchodu do ČR

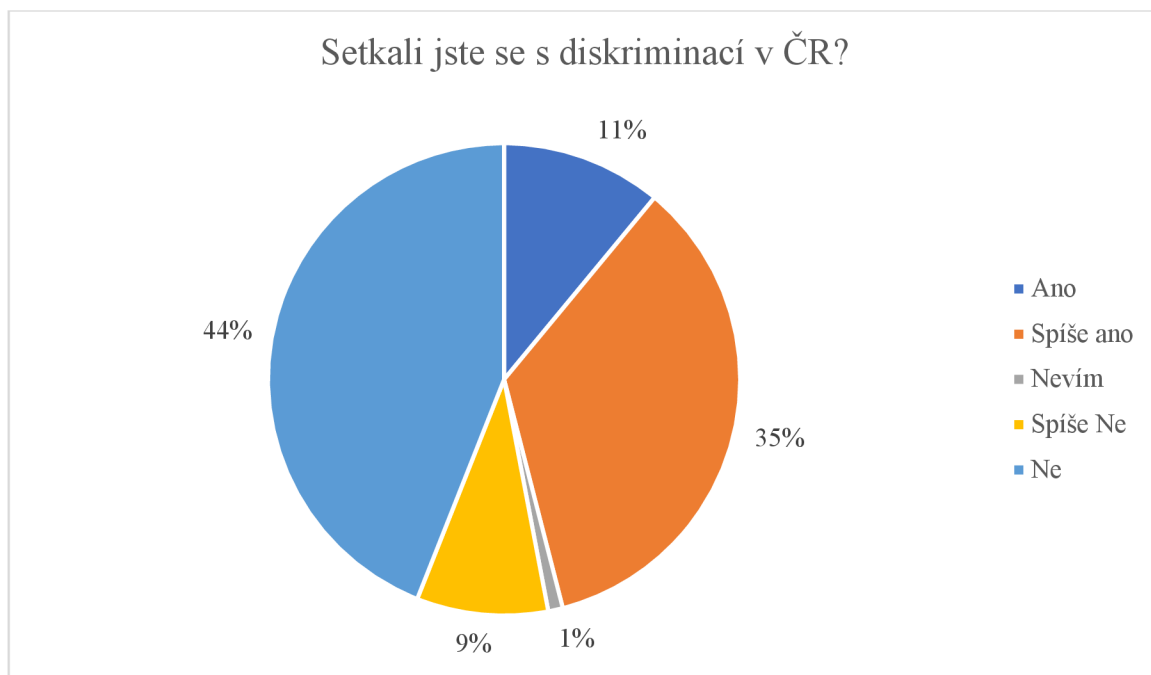

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

Nejčastější odpovědi na důvod příchodu do ČR byly v případě respondentů lepší pracovní příležitosti. Lze tedy říct že většina cizinců do ČR přichází za vidinou vyšší výplaty či lepšího pracovního uplatnění. Na druhém místě bylo studium, což se pravděpodobně váže na převládající věkovou kategorii respondentů. Na třetím místě sloučení rodiny, to znamená že respondent do ČR přišel za rodinným příslušníkem, který zde již žil. Další místo ekonomické důvody, může se například týkat respondentů jež přišli ze zemí s vysokou inflací nebo korupcí, ale také se velmi váže na předchozí odpověď lepší pracovní příležitosti. Předposledním místem jsou politické důvody a jako nejméně odpovídané byly sociální důvody.

Následně se dotazníkové šetření zaměřilo na diskriminaci. I přes to, že diskriminace může být vnímána různě. Proto otázka zněla, jestli si respondenti myslí, že se v České republice setkali s diskriminací.

Graf 18 Setkali se respondenti s diskriminací v ČR?

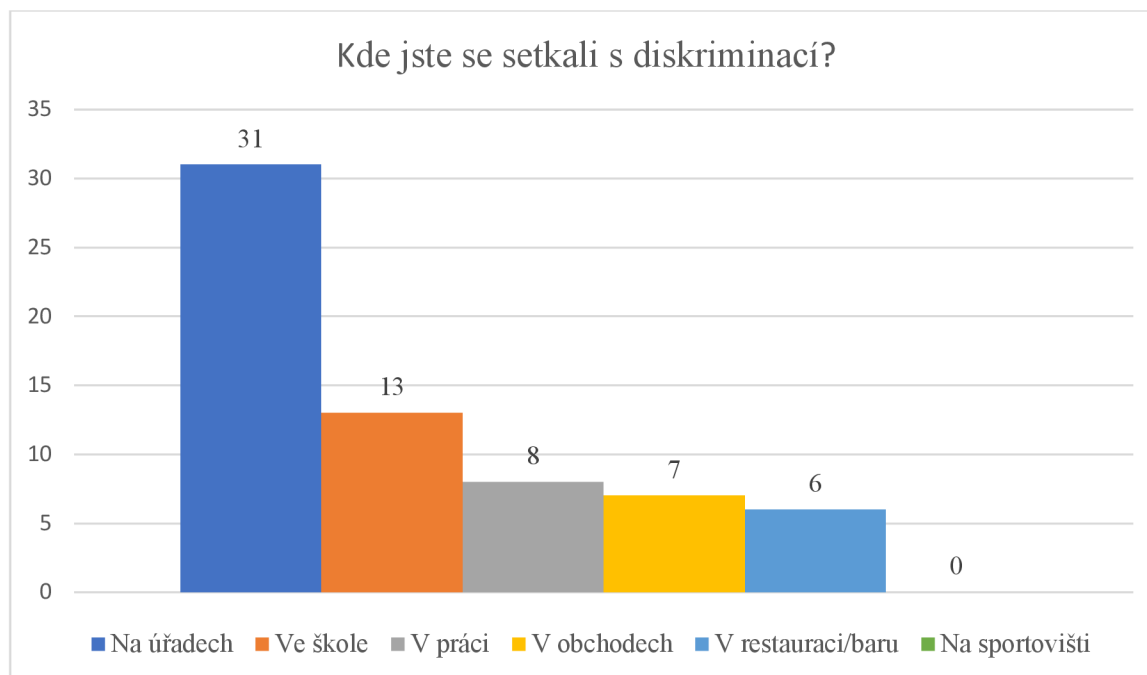

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

Uspokojivou informací je, že většina dotazovaných se v ČR nesešla nebo také spíše nesešla s diskriminací. Odpověď nesešla/a jsem se s diskriminací odpovědělo 44 respondentů, spíše nesešel/a odpovědělo 9 respondentů. Pouze jeden respondent odpověděl, že neví, zda se setkal s diskriminací, mohlo se tedy jednat o nějaké znevýhodňující chování, ale nebyl si úplně jistý, že souviselo s jeho původem. Spíše ano, odpovědělo 35 respondentů a s diskriminací se naplno setkalo 11 respondentů. Dá se tedy říci, že diskriminace je pro spoustu cizinců stále velmi aktuální téma.

Proto také na předchozí otázku navazovala další, a to kde se cizinci setkali s diskriminací. Respondenti v tomto případě mohli opět vybrat více odpovědí, nebo také jen jednu.

Graf 19 Kde se respondenti setkali s diskriminací.

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

Z dotazníkového šetření vyplývá, že cizinci se s diskriminací nejčastěji setkávají na úřadech, tuto odpověď uvedlo 31 z nich. Druhým nejčastějším místem je v tomto případě škola, která vyplývá z věku respondentů. Tuto možnost v dotazníkovém šetření zahrlo 13 respondentů. Na třetím místě potom práce, tu v šetření uvedlo 8 respondentů. Možnost v obchodech uvedlo 7 respondentů a možnost v restauraci či baru uvedlo 6 respondentů. Zajímavé je že žádný z respondentů neuvedl jako místo kde se setkává s diskriminací sportoviště.

Dále se dotazníkové šetření zaměřuje na znalost českého jazyka u respondentů. Respondenti vybírali ze 4 možností: velmi dobře, spíše dobře, spíše špatně a velmi špatně. Znalost svého jazyka hodnotili sami, jedná se tedy o jejich subjektivní hodnocení.

Graf 20 Hodnocení znalosti českého jazyka u respondentů

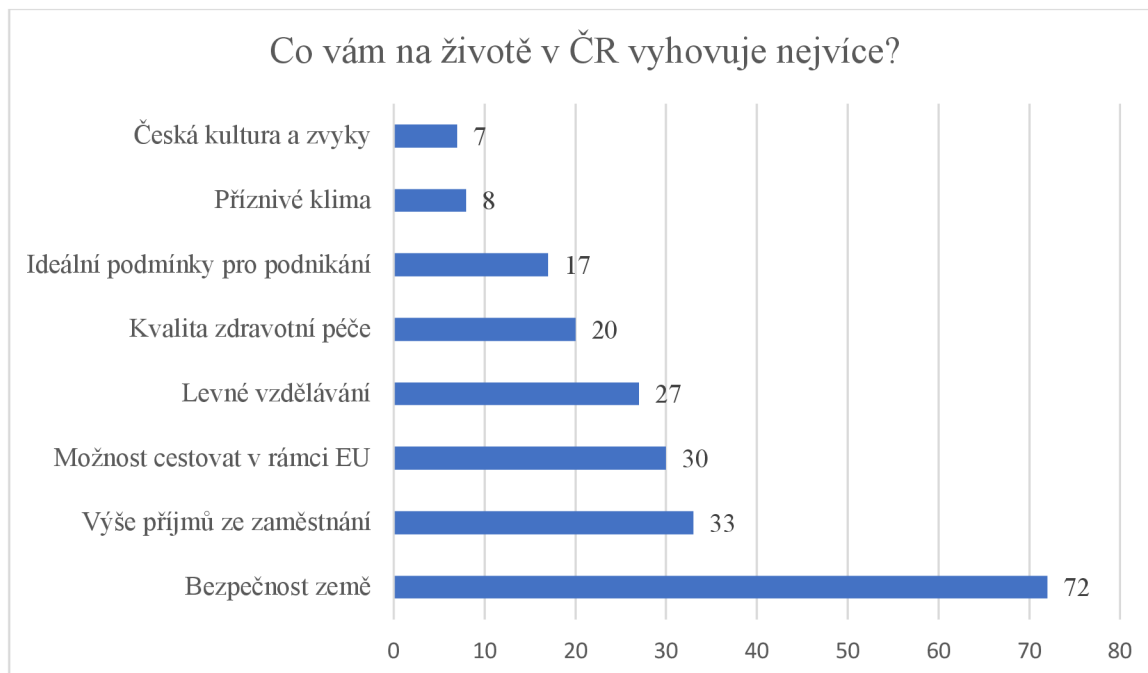

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

Většina respondentů hodnotila svou znalost českého jazyka velmi dobře, dá se tedy předpokládat, že tato část respondentů ovládá český jazyk na bezchybné úrovni. Dále 31 respondentů uvedlo, že znalost svého jazyka hodnotí spíše dobře, tedy nejsou si jisti například svým psaným projevem či nerozumí některým těžším slovům. Pouze 7 respondentů uvedlo, že znalost českého jazyka hodnotí spíše špatně. Žádný z respondentů nevedl, že znalost českého jazyka hodnotí velmi špatně. Tento výsledek je zřejmě ovlivněn povahou dotazníkového šetření, které právě probíhalo v českém jazyce a také faktem, že většina respondentů pobývá na území ČR již delší dobu.

Poslední část dotazníkového šetření se týkala spokojenosti života respondentů v ČR. První dotaz směřoval na to, co jim na životě v ČR vyhovuje nejvíce. Respondenti měli možnost vybrat více odpovědí.

Graf 21 Největší výhody života v ČR dle respondentů

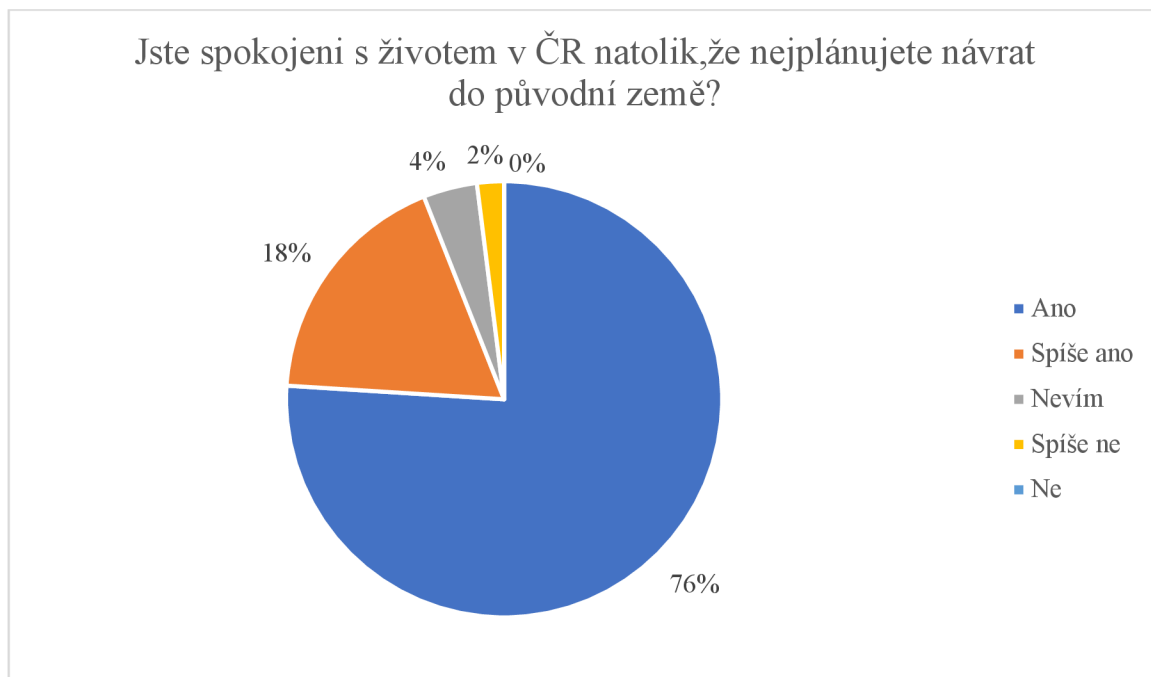

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

Nejvíce respondentům na životě v ČR vyhovuje bezpečnost země. Jako druhou nejčastější možnost respondenti volili výši příjmů ze zaměstnání. Na třetím místě poté možnost cestování v rámci Evropské Unie. Velká část respondentů také hlasovala pro levné vzdělávání či kvalitu zdravotní péče v ČR. Dále také ideální podmínky pro podnikání, příznivé klima a v neposlední řadě si také 7 respondentů vychvalovalo českou kulturu a zvyky.

Poslední ale také možná nejdůležitější otázkou, která byla položena se stala otázka, zda jsou cizinci se svým životem v ČR spokojeni natolik, že neplánují návrat do rodné země.

Graf 22 Jsou cizinci s životem v ČR spokojeni natolik, že neplánují návrat do rodné země?

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

Valná většina v počtu 76 respondentů uvedla, že jsou spokojeni s životem v ČR natolik, že neplánují návrat do rodné země. Odpověď spíše ano vybralo 18 respondentů. Pouze 4 respondenti uvedli jako odpověď nevím a 2 respondenti odpověď spíše ne. Žádný z respondentů nevedl jako odpověď ne.

Dá se říci že život v ČR je pro cizince velmi lákavý a jejich spokojenost s životem v ČR je vysoká.

Závěr

Multikulturalismus je všude kolem nás, ať už hovoříme o globálním měřítku, či životech jednotlivců. Předpokladem k existenci multikulturní společnosti je vzájemná tolerance, ekonomická stabilita a kulturní relativismus. V multikulturních společnostech však často vznikají předsudky vůči odlišnostem, které dokážou přes xenofobii vyústit k rasismu a v nejhorších případech k diskriminaci.

I přes tyto integrační problémy jsou evropské země pro cizince velmi lákavou cílovou destinací. Migrace jako taková může být však pro cílovou zemi jak pozitivním, tak negativním jevem. Důkazem toho mohou být i data o nelegální migraci, kdy v roce 2020 dosáhl počet nelegálních migrantů čísla 7 093. Nejvíce nelegálních migrantů bylo v ČR v roce 2015, díky tehdejší uprchlické krizi způsobené válkou v Sýrii. Vzhledem k politickým událostem v únoru 2022, lze předpokládat velký nárůst nejen cizinců, kteří na naše území přijdou, ale také větší množství nelegálních migrantů.

Počet cizinců v ČR v roce 2020 dosáhl 632 570 osob, cizinci tedy tvořili 5,8 procent celkové populace. ČR je z hlediska národnostního složení velmi rozmanitá. Největší skupinou cizinců jsou dle zjištěných údajů Ukrajinci, kteří v roce 2020 tvořili 26 % z celkového počtu cizinců. Za nimi cizinci pocházející ze Slovenska v poměru 20 % a Vietnamci tvořili 10 % z celkového počtu. Dalšími nejvíce zastoupenými menšinami byli v pořadí Rusko, Německo, Polsko, Rumunsko a Bulharsko. Dle výpočtů časových řad, by měl počet cizinců – Ukrajinců v roce 2021 dosáhnout hodnoty 184 876 osob, což je oproti roku 2020 o 19 520 osob více. Odhad pro rok 2022 činil 209 231 osob. Tedy neustálý stoupající trend. Podobně to bylo i u skupiny cizinců ze Slovenska u nich odhad pro rok 2021 dosahoval počtu 128 699 osob a pro rok 2022 dosahoval 132 267 osob. Zajímavé je, že počet cizinců ze Slovenska v ČR se v posledních 10 letech jen neustále zvyšuje.

Nejčastěji se s cizinci můžeme setkat v hlavním městě, ze všech cizinců jich na území Praha připadá 36 %, na druhém místě Středočeský kraj, ve kterém se můžeme setkat s 14 % cizinců. Nejvyužívanějším pobytovým oprávněním byl v roce 2020 trvalý pobyt, držitelé tohoto pobytového oprávnění bylo 48,8 % cizinců.

Co se týče věkového rozložení cizinců na našem území, bylo zjištěno že nejčastějšími kategoriemi jsou tzv. lidé produktivního věku, obecně je v ČR nejvíce cizinců ve věkovém rozhraní 20-54 let. Podíl mužů a žen mezi cizinci dlouhodobě ovládají muži. V roce 2020 jich mezi cizinci bylo 57 %.

Jedním ze stěžejních důvodů příchodu cizinců do České republiky je ekonomická aktivita, či lepší příležitosti v zaměstnání, což potvrdil i výzkum v rámci dotazníkového šetření. Cizinci se u nás nechávají častěji zaměstnávat, ale část z nich zde podniká s platným živnostenským oprávněním. V roce 2020 úřady práce evidovaly 644 164 cizinců zaměstnaných a 97 803 cizinců s platným živnostenským oprávněním. Nejčastějším odvětvím, kde se v ČR cizinci pracovní uplatňují je zpracovatelský průmysl, do tohoto průmyslu spadají např. průmyslové podniky a továrny. Druhou nejčastější sekcí ekonomických činností, ve kterých se cizinci v ČR uplatňují jsou administrativní a podpůrné činnosti.

Důvodem příchodu do ČR u spousty cizinců je také kvalitní a bezplatné vzdělávání. Nejvíce studentů – cizinců studuje zpravidla na vysokých školách. V roce 2020 studovalo na vysokých školách 50 121 cizinců, kteří tvořili 16,7 % všech studentů vysokých škol. Procento studentů – cizinců na vysokých školách v posledních letech vykazuje rostoucí trend.

Z dotazníkového šetření bylo zjištěno, že většina respondentů hodnotí svou znalost českého jazyka velmi dobře, nemají tedy problém porozumět mluvenému ani psanému slovu. Na životě v ČR jim nejvíce vyhovuje bezpečnost země, výše příjmů ze zaměstnání, možnost cestování v rámci EU, levné vzdělávání a zároveň si respondenti pochvalovali i kvalitu zdravotní péče v ČR.

I přes to, že se někteří respondenti setkali s diskriminací v ČR, přesněji 11 % dotazovaných, je spokojenost s jejich životem v ČR natolik vysoká, že 76 % z nich neplánuje návrat do své původní země. ČR je tedy nejen podle cizinců – respondentů ideálním místem pro spokojený život.

5 Seznam použitých zdrojů

Literární rešerše:

BAREŠOVÁ, Ivona, ed., 2010. *Současná problematika východoasijských menšin v České republice*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 9788024426457.

BARŠA, Pavel. *Politická teorie multikulturalismu*. 2. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2003. ISBN 80-7325-020-9.

BOBYSUDOVÁ, Ludmila a Julie PIKALOVÁ FERNANDEZOVÁ. *Cizinec a vzdělávání v České republice*. 1. vyd. Praha: Organizace pro pomoc uprchlíkům, 2005. ISBN 80-239-4741-9.

Cizinci v České republice: Foreigners in the Czech Republic. 1. vyd. Praha: Český statistický úřad, 2006. ISBN 80-250-1263_8

Cizinci v České republice: Foreigners in the Czech Republic, [2001]-. 2021. Praha: Scientia. Souborné informace. ISBN 978-80-250-3168-1.

DI CESARE, Donatella, [2020]. *Resident foreigners: a philosophy of migration*. English edition. Medford, MA: Polity. ISBN 9781509533541.

DOBIÁŠOVÁ, K. a H. HNILICOVÁ. Migrantní a zdravotní péče z pohledu praxe. *Praktický lékař*. Praha, 2011, 91(10), 590-595.

HINDLS, Richard, Stanislava HRONOVÁ a Jan SEGER. *Statistika pro ekonomy*. 1. vyd. Praha: Professional Publishing, 2001. ISBN 80-86419-26-6.

MATOUŠEK, Oldřich. *Slovník sociální práce*. 1. vyd. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-549-0.

NEUMANNOVÁ, Radka. *Antidiskriminační vzdělávání a veřejná správa v ČR: Příručka pro zaměstnance veřejné správy*. 1. vyd. Praha: Multikulturní centrum Praha, o.s., 2006. ISBN 80-239-7825.X.

ŠIŠKOVÁ, Tatjana. *Menšiny a Migranti v České republice: My a oni v multikulturní společnosti 21. století*. 1. vyd. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-648-9.

ŠIŠKOVÁ, Tatjana. *Výchova k toleranci a proti rasismu*. 1. vyd. Praha: Portál, 1998. ISBN 80-7178-285_8.

TOMŠEJ, Jakub. *Zaměstnávání cizinců v České republice*. Druhé vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2020. ISBN 978-80-7598-648-1.

TRBOLA, Robert a Miroslava RÁKOCZYOVÁ. *Institucionální podmínky sociální integrace cizinců v ČR II.: Role zaměstnání a vybraných institucí v procesu integrace*. 1. vyd. Brno: Barrister & Principal, o.s., 2011. ISBN 978-80-87474-20-4.

Internetové zdroje

Cizinci v ČR v letech 2004 - 2020 (stav k 31. 12.). *Český statistický úřad* [online]. Praha: Český statistický úřad, 2021 [cit. 2022-03-11]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/cizinci/4-ciz_pocet_cizincu#cr

Cizinci evidovaní na úřadech práce v regionech soudržnosti, krajích a okresech v letech 1995 - 2011 a 2018 - 2020 (stav k 31. 12.): Cizinci: Zaměstnanost - datové údaje. *Český statistický úřad* [online]. Praha: Český statistický úřad, 2021 [cit. 2022-03-11]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/cizinci/4-ciz_zamestnanost#cr

Karta vnitropodnikově převedeného zaměstnance. *Ministerstvo vnitra ČR* [online]. Praha: Odbor azylové a migrační politiky, 2021, 23.9.2021 [cit. 2022-02-23]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/karta-vnitropodnikove-prevedeneho-zamestnance.aspx>

Mateřské, základní a střední školy, konzervatoře, vyšší odborné a vysoké školy - studující cizinci: Data - vzdělávání cizinců. *Český statistický úřad* [online]. Praha: Český statistický úřad, 2021 [cit. 2022-03-11]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/cizinci/data-vzdelavani-cizincu#cr>

Modrá karta. *Ministerstvo vnitra ČR* [online]. Praha: Odbor azylové a migrační politiky, 2022, 3.1. 2022 [cit. 2022-02-23]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/modra-karta.aspx>

Metodika - nabývání státního občanství ČR. *Český statistický úřad* [online]. Praha: Český statistický úřad, 2021, 1.02.2021 [cit. 2022-03-12]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/cizinci/metodika-nabyvani-statniho-obcanstvi-cr>

Mezinárodní ochrana. *Ministerstvo vnitra ČR* [online]. Praha: Ministerstvo vnitra ČR, 2018, 26.02.2018 [cit. 2022-03-02]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/docDetail.aspx?docid=22111977&docType=ART&chnum=4>

Metodika počtu cizinců. *Český statistický úřad* [online]. Praha: Český statistický úřad, 2021, 1.2. 2021 [cit. 2022-02-23]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/cizinci/metodika-poctu-cizincu>

Nelegální migrace na území České republiky. *Ministerstvo vnitra ČR* [online]. Praha: Ministerstvo vnitra ČR, 2021 [cit. 2022-02-23]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/nelegalni-migrace-v-ceske-republice.aspx?q=Y2hudW09Mg%3d%3d>

Nelegální migrace v České republice. *Ministerstvo vnitra ČR* [online]. Praha: Ministerstvo vnitra ČR, 2021 [cit. 2022-02-23]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/nelegalni-migrace-v-ceske-republice.aspx?q=Y2hudW09MQ%3d%3d>

Povolení k zaměstnání. *Ministerstvo práce a sociálních věcí* [online]. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2021, 24.5.2021 [cit. 2022-02-23]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/web/cz/povoleni-k-zamestnani>

Represivní opatření. *Ministerstvo vnitra ČR* [online]. Praha: Ministerstvo vnitra ČR, 2021 [cit. 2022-02-23]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/nelegalni-migrace-v-ceske-republice.aspx?q=Y2hudW09NA%3d%3d>

SLOWÍK, Josef. Speciální pedagogika: Integrace a inkluze. *Metodický portál RVP.cz* [online]. Praha: Metodický portál RVP.cz, 2012, 26.6.2012 [cit. 2022-03-02]. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/c/S/16169/SPECIALNI-PEDAGOGIKA-INTEGRACE-A-INKLUZE.html>

Počet evidencí cizinců na ÚP podle sekci Klasifikace ekonomických činností (CZ-NACE) (k 31. 12.: Cizinci: Zaměstnanost - datové údaje. *Český statistický úřad* [online]. Praha: Český statistický úřad, 2021 [cit. 2022-03-11]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/cizinci/4-ciz_zamestnanost#cr

Státní občanství ČR nabytá během vybraných let - podle předchozího státního občanství. *Český statistický úřad* [online]. Praha: Český statistický úřad, 2021 [cit. 2022-03-11]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/cizinci/data-nabyvani-statniho-obcanstvi-cr#cr>

Volný vstup na trh práce. *Ministerstvo práce a sociálních věcí* [online]. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2020, 31.12.2020 [cit. 2022-02-23]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/web/cz/volny-vstup-na-trh-prace>

Vývoj nelegální migrace cizinců v ČR v letech 2008 - 2020: Data - nelegální migrace cizinců. *Český statistický úřad* [online]. Praha: Český statistický úřad, 2021 [cit. 2022-03-11]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/cizinci/data-nelegalni-migrace-cizincu#cr>

Udělení státního občanství České republiky. *Ministerstvo vnitra ČR* [online]. Praha: Odbor všeobecné správy, oddělení státního občanství a matrik, 2021, 16.8. 2021 [cit. 2022-02-28]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/udeleni-statniho-obcanstvi-ceske-republiky.aspx>

Zaměstnanecká karta. *Ministerstvo vnitra ČR* [online]. Praha: Odbor azylové a migrační politiky, 2021, 10.11. 2021 [cit. 2022-02-23]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/zamestnanecka-karta.aspx>

Přílohy

5.1 Příloha 1 – dotazníkové šetření

Cizinci v České republice

Dobrý den,

věnujte prosím několik minut vyplnění tohoto dotazníku. Dotazník má za úkol zmapovat situaci cizinců v České republice a slouží pouze pro potřeby mé bakalářské práce. Dotazník je plně anonymní.

Jaké je vaše pohlaví?

- Žena
- Muž

Do jaké věkové skupiny spadáte?

- 0-18 let
- 18-25 let
- 25-35 let
- 35-45 let
- 45-55 let
- 55-65 let
- 65 a více let

Jaké je vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

- Základní
- Střední vzdělání s výučním listem
- Střední vzdělání s maturitní zkouškou
- Vyšší odborné vzdělání
- Vysokoškolské vzdělání

Země, ze které pocházíte?

- Ukrajina
- Slovensko
- Vietnam
- Rusko
- Německo
- Polsko
- Rumunsko
- Bulharsko
- Mongolsko
- Velká Británie
- Jiná...

Kterého pobytového oprávnění jste držitelem?

- Přejížděcí pobyt
- Trvalý pobyt
- Již jsem získal/a české občanství
- Dlouhodobý pobyt
- Krátkodobý pobyt
- Vízum k pobytu nad 90 dnů

V jakém oboru pracujete v České republice?

- Zpracovatelský průmysl
- Administrativní a podpůrné činnosti
- Velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel
- Stavebnictví
- Profesní, vědecké a technické činnosti
- Doprava a skladování
- Ubytování a stravování
- Jsem student/ka
- Jiná...

Důvod příchodu do České republiky?

- Politické důvody
- Sloučení rodiny
- Ekonomické důvody
- Studium
- Lepší pracovní příležitosti
- Sociální důvody
- Jiná...

Setkali jste se v České republice s diskriminací?

- Ano
- Spíše ano
- Nevím
- Spíše ne
- Ne

Pokud ano, kde se to stalo?

- V práci
- Ve škole
- Na úřadech
- V obchodech
- V restauraci/baru
- Na sportovišti
- Nesetkal/a jsem se s diskriminací v České republice
- Jiná...

Mou znalost českého jazyka hodnotím:

- Velmi dobře
- Spíše dobře
- Spíše špatně
- Velmi špatně

V čem vám život v České republice vyhovuje nejvíce?

- Příznivé klima
- Možnost cestovat v rámci EU
- Bezpečnost země
- Kvalita zdravotní péče
- Levné vzdělávání
- Ideální podmínky pro podnikání
- Česká kultura a zvyky
- Výše příjmů ze zaměstnání
- Jiná...

Jste spokojeni s životem v České republice natolik, že neplánujete návrat do původní země?

- Ano
- Spíše ano
- Nevím
- Spíše ne
- Ne